

УКРАЇНЬСЬКА ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ ЛЮДИНИ

СИМВОЛИ НЕНАВИСТІ

ДОВІДНИК

Символи ненависті / Довідник. – К.: Українська Гельсінська спілка з прав людини, 2021. – 47 с.

Довідник підготовлено у партнерстві та за підтримки Freedom House в Україні. Думки, висловлені у цій публікації, є думками авторів і не обов'язково відображають офіційну позицію Freedom House.

Автор довідника: **Мирослав Грінберг.**

Упорядник: **Максим Петров,** Українська Гельсінська спілка з прав людини.

У цьому документі наведені визначення ключових понять, дотичних до символіки ненависті; дається загальна характеристика та пояснюється походження як груп символів, так і окремих знаків. Довідник також містить інформацію про світовий та український контексти використання символів. Окрема увага приділена поясненню причин віднесення наведених у документі знаків та символів до символіки ненависті.

Матеріал підготовлений Українською Гельсінською спілкою з прав людини і розрахований на осіб, що постраждали або можуть постраждати від злочинів на ґрунті ненависті, представників поліції, правозахисників і громадських активістів, адвокатів та журналістів.

СИМВОЛИ НЕНАВИСТІ

ДОВІДНИК

Зміст

Вступ	4
Розділ I	Визначення ключових понять	5
Розділ II	Опис символів ненависті	7
1	Символіка нацистської Німеччини	7
1.1	Загальна характеристика	7
1.2	Опис окремих символів	8
	Вольфсангель	8
	Емблема «СС»	9
	Нацистське вітання	10
	Римський салют	11
	Герб нацистської Німеччини та емблема НСДАП	12
	СС «Галичина»	13
	Свастика	14
	«Мертва голова»	16
	«Чорне сонце»	17
2.	Руни	18
2.1	Загальна характеристика	18
2.2	Опис окремих символів	19
	Руна Одал	19
	Руна життя	20
	Руна смерті	21
	Руна Тюр (Tür)	22
3.	Символіка сучасних правоекстремістських рухів	23
3.1	Загальна характеристика	23
3.2	Опис окремих символів	24
	14 слів або 14	24
	88	25
	14/88	26
	Ідея нації	27
	Валькнут	28
	Символіка ГО «Едельвейс-Вінниця»	29
	ГО «Карпатська Січ»	30
	Кельтський хрест	31
	Коловрат	32
	Прапор Конфедерації	33
	Торгівельна марка «Свастон»	34
	Символіка Ку-клукс-клану	35
	Символіка ГО «Національні дружини»	36
	Символи прямої загрози	37
	Сонячне колесо	38
	Символіка ГО «Традиція і порядок»	39
	Триніжок	40
	Символіка ГО «Фрайкор»	41
	Символіка ГО «С14»	42
	«Good night, left side»	43
	NSDAP	44
	Символіка об'єднання ультрас ФК «Динамо» Київ «White Boys Club»	45
	White Power	46
	Торгівельна марка «Вайт Рекс»	47

ВСТУП

За даними ОБСЄ, в Україні росте кількість злочинів на ґрунті ненависті: у 2016 – 144, у 2017 – 163, у 2018 – 178, у 2019 – 256. Головна причина тенденції – безкарність осіб, що вчиняють подібні злочини. Така ситуація виникла значною мірою через неготовність та невміння розслідувати злочини за мотивами нетерпимості, незнання специфіки розслідування злочинів такого роду. Довідник щодо символів ненависті (далі – довідник) – один із інструментів (поряд із спеціальними нормативно-правовими актами), наявність яких сприятиме розслідуванню злочинів, як таких, що вчинені на ґрунті ненависті.

Метою створення довідника є підвищення поінформованості цільових груп щодо значення знаків та символів, які мають зв'язок з правоекстремістською або націоналістичною ідеологією. Їх наявність на місці злочину може свідчити про мотив нетерпимості.

Ключовими цільовими групами у такому випадку є працівники поліції (патрульні та слідчі), прокуратури, юристи та адвокати, які надають правову допомогу особам, що постраждали від злочинів на ґрунті ненависті, правозахисники та активісти, діяльність яких дотична до злочинів на ґрунті ненависті, а також журналісти, які висвітлюють тематику, пов'язану із такими злочинами.

Даний документ містить визначення основних понять, загальну характеристику найбільш поширених символів ненависті та символіки сучасних ультраправих рухів, детальний аналіз кожного з них.

Критеріями для внесення в базу було використання символів ненависті німецькими нацистами та нацистами інших країн, а також відомими міжнародними ультраправими, неонацистськими і расистськими рухами та організаціями. При включенні символів українських ультраправих організацій та угруповань до уваги бралася кваліфікація їх як таких вітчизняними експертами та/або використання ними нацистської та/або сучасної міжнародної правоекстремістської символіки.

Частина цих символів ще не асоціюється з ультраправими ідеями (хоча українські ультраправі активно користуються міжнародною символікою ненависті), але вже асоціюється із конкретними організаціями, які мають ультраправу ідеологію. Ймовірно, що скоро ці символи отримають власне буття як символіка ворожнечі, тобто вони знаходяться на шляху до того, щоб стати символами ненависті. В будь-якому випадку, наявність цих символів на місці злочину є маркером того, що злочин може бути вчинений на ґрунті ненависті.

Хоча при відборі символів автори консультувалися з відомими базами символів (Антидефамційної Ліги, мережі «Футбол проти расизму в Європі», поліції Великої Британії), рішення про включення або невключення конкретного символу до бази приймалося виключно самими авторами.

Всі символи, внесені в базу, зустрічаються в Україні і використовуються як українськими ультраправими організаціями, так і угрупованнями й окремими особами. Найбільш вживаним символам присвячені окремі описи, але у тексті зустрічаються описи інших, менш використовуваних.

Кожен опис включає:

- найбільш вживану назву;
- зображення символу: основне, яке є найбільш загальним, найуживанішими або найвідомішим, та додаткові, які демонструють приклади використання символу або його варіанти;
- подібні зображення, які не є символами ворожнечі (для допомоги у диференціації символу ворожнечі);
- інші варіанти назви, включаючи сленгові та розмовні;
- походження, включаючи первісне історичне значення символу;
- варіанти використання: як «нормальний» символ з власною історією та використання як символу історичного правоекстремістського руху або організації;
- використання в якості символу ворожнечі: сучасне використання як символу ворожнечі, включаючи використання сучасними правоекстремістськими рухами та організаціями.

Також вказані приклади можливого помилкового (без розуміння значення) використання, сучасні приклади «нормального» використання та вказівки на особливості використання, які допоможуть диференціювати контекст використання.

Даний довідник щодо символів не є вичерпним.

Конкретним описам передують загальна характеристика різних типів символів, яка допоможе ідентифікувати як символи ненависті також символи, які не увійшли у довідник.

Розділ I. Визначення ключових понять

НАЦИЗМ – націонал-соціалізм (частіше вживається термін «нацизм») це політичний тоталітарний рух, який оформився у Німеччині та Австрії після Першої світової війни і ґрунтувався на ідеях германського експансіонізму та реваншизму, вождизму (фюрерства), екстремістського націоналізму, ксенофобії, антисемітизму та вищості «арійської раси». Витоки нацизму можна прослідкувати до ультра націоналістичних рухів Німеччини з кінця XIX ст. Цей рух набув практичного втілення в діяльності Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (НСДАП), очоленої А. Гітлером.

Після приходу націонал-соціалістів до влади в Німеччині у 1933 році ними була побудована тоталітарна держава, яка розв'язала Другу світову війну. Після поразки Німеччини (1945 рік) Нюрнберзьким трибуналом (1946 рік) нацистські організації були визнані такими, що мають злочинний характер, а їх керівництво – винним в тому числі у «злочинах проти миру і проти людяності».

Нацизм став ідеологією НСДАП та споріднених з нею рухів у країнах Центральної і Північної Європи у 1919-1945 роках. Сучасних (після Другої світової війни) прихильників нацизму називають неонацистами.

ПРАВІЙ РАДИКАЛІЗМ – це політична ідеологія, яка базується на ультра націоналістичних уявленнях та спрямована, передусім, проти ліберальної демократії західного типу та її цінностей – інклюзивності, толерантності, свободи, рівності, індивідуалізму та універсалізму. Під ультра націоналістичними уявленнями мається на увазі загострена увага щодо критеріїв національної приналежності (етнічних, культурних, мовних, релігійних). Есенціальною суттю правого радикалізму є поєднання ксенофобних ультра націоналістичних установок з авторитарними політичними моделями.

ПРАВОЕКСТРЕМІСТЬСЬКА ГРУПА – та, яка у своїй пропаганді легітимізує насильство як засіб політичної боротьби, оспівує (або як мінімум виправдовує) історичні випадки політичного насильства, закликає до насильства, і/або сама практикує насильство щодо ідеологічних супротивників або меншин, або ж у боротьбі за владу.

РУНИ – писемність давніх германців. У такий спосіб записувались давньогерманська, давньоскандинавська (і інші давні мови, що від неї походять, наприклад, давньоісландська), готська, давньоанглійська мови. Деякі руни відносять до символів ненависті після їх присвоєння нацистами приблизно з 1920-х років. Тому зображення рун, зроблені до цього часу, не можна вважати символами ворожнечі.

СИМВОЛ – форма виразу і передачі духовного змісту культури через певні матеріальні предмети чи спеціально створювані образи та дії, що виступають як знаки цього змісту. Це визначення з Філософського енциклопедичного словника є найбільш точним та доречним, на нашу думку.

Символами можуть бути зображення, написи, речівки, гасла, пісні, жести або предмети. Часто символом стає сам зовнішній вигляд людини. Наприклад, символами неонацистів є зображення свастики, напис «14/88», пісня «Горст Вессель», придумане американським нацистом Д. Лейном гасло з 14 слів, жест «римський салют», орден «Залізний Хрест», прапор Руху супротиву африканерів тощо. Скінхеди-неонацисти часто носять особливі черевики («мартінси», «гріндерси»), одяг певних марок (наприклад, «Свастон») і мають поголену голову. Як символ часто використовується уніформа або її фрагменти (наприклад, уніформа СС).

Частина поодиноких символів самі по собі не вказують на неонацистські, расистські та ультраправі переконання людини (наприклад, голена голова), але в комплексі символи дозволяють припустити, що перед нами – прихильник правоекстремістської ідеології. А деякі навіть поодинокі символи (наприклад, прапор нацистської Німеччини або напис «14/88») одразу вказують на нацистські, расистські та ультраправі переконання людини.

СИМВОЛІКА – це сукупність або система символів (умов, знаків), з допомогою яких відображаються події, явища, поняття, ідеї тощо. Вона передає певні смисли та ідеї і, таким чином, символіка певної ідеології, субкультури, руху або організації передає їх засадничі цінності. Тому, наприклад, символіка неонацизму передає нацистські цінності та ідеї, символіка наці-скінхедів – расистські цінності, а символіка ГО «Традиція і порядок» – ультраконсервативні цінності.

Окрім цього, символіка допомагає створити та укріпити ідентичність, сформувати спільність між людьми, дозволяє впізнати «своїх» та «чужих», продемонструвати свої цінності та вподобання на широкий загал.

Ультраправі використовують символи саме з такою метою. Але для ультраправих характерне ще використання символів з метою залякування та вираження презирства.

СИМВОЛ НЕНАВИСТІ – знаки та символи, що інколи використовуються особами, які скоюють злочини на ґрунті ненависті, щоб позначити свій зв'язок з правоекстремістською або націоналістичною ідеологією.

Більшість символів, які зараз є символами ненависті, первісно такими не були, а виражали інші змісти. Наприклад, свастика символізувала в різних культурах сонце, вогонь, вдачу, успіх; череп – смерть, небезпеку, кістки Адама. Деякі символи первісно були літерами, наприклад, руни, або взагалі значками без особливого змісту, наприклад, вольфсангель.

Деякі з символів були привласнені різними ультраправими, нацистськими, фашистськими, расистськими рухами та організаціями. В більшості випадків ці рухи та організації змінювали або спотворювали первісне історичне значення символу, і він ставав символом конкретного руху або організації, виражаючи та передаючи їхню ідеологію. Після такого привласнення та перетворення символ починав тісно асоціюватися спочатку із конкретною організацією або рухом, потім – з певними ідеями, отримуючи власне буття і відриваючись від свого первісного значення. Так символ перетворювався на символ ненависті.

Частина символів була безпосередньо створена для певних ультраправих організацій та рухів і не має історичного підґрунтя, наприклад, «Гуд найт, лефт сайд». Такі символи виражають ультраправі ідеї і також є символами ненависті.

Є символи, які виражають загрозу та презирство у формі, яка зрозуміла без пояснень, наприклад, малюнок шибениці з фігуркою людини з темною шкірою. У базу внесені два зображення таких символів як приклад того, якими вони бувають.

Те, що частина символів ненависті первісно мала інше значення, а у низці випадків частково зберігає його і зараз, використовується сучасними ультраправими як виправдання. Але важливі саме сучасні значення, змісти та смисли, які передаються символом. Зрозуміти їх можна з контексту використання. У контексті історичної реконструкції руна «одал» доречна, але поза таким контекстом необхідно задуматись, який смисл намагається передати людина, яка малює цю руну на будинку?

Для того, щоб визначити, чи є конкретний символ символом ненависті, необхідно дати відповідь на питання «Який зміст, ідею, значення хоче передати людина або організація, яка використовує символ?».

Розділ II. Опис символів ненависті за категоріями

1. СИМВОЛІКА НАЦИСТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ.

1.1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Нацисти перейняли певну символіку (свастику, руни тощо), яку з 1910-х років використовували прихильники вже згаданих ультранационалістичних рухів Німеччини. Окрім цього, була привласнена значна кількість давніх символів різних культур, як правило, із наданням іншого смислу і пов'язуванням із елементами нацистської ідеології (а подекуди й з наданням символам містичного смислу).

Практично всі символи, які привласнили нацисти, вони вважали «давньоарійськими», незалежно від реального походження та використання. Серед таких символів – розповсюджені солярні символи, в першу чергу – свастика, та «мертва голова». Дійсно притаманні давнім германцям символи, такі, як руни та вольфсангель, нацисти наділяли новим значенням, яке частіше за все не мало ніякого відношення до історичного, а відображало нацистську ідеологію.

Нацисти також використовували деяку традиційну символіку, як правило, включаючи в неї власні елементи. Так, наприклад, орел – історичний герб німецьких держав – був перероблений на «нацистського орла» – символ НСДАП, а шестерінка – емблема робітничого руху – була доповнена свастикою і стала емблемою Німецького робітничого фронту.

Зазвичай, до нацистської символіки відносять: а) символіку Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (НСДАП); б) державний прапор нацистської Німеччини 1939-1945 років; в) державний герб нацистської Німеччини 1939-1945 років; г) найменування Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (НСДАП); г) зображення, написи, присвячені подіям, пов'язаним з діяльністю Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (НСДАП); д) зображення гасел Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (НСДАП), цитат осіб, які обіймали керівні посади в Націонал-соціалістичній робітничій партії Німеччини (НСДАП), вищих органах влади та управління нацистської Німеччини та на окупованих нею територіях у 1935-1945 роках; е) символіку підрозділів НСДАП, в першу чергу – символіку охоронних загонів (СС) та їх служб, підрозділів та військових формувань; є) приєднаних і пов'язаних союзів і організацій, таких, як Німецький робітничий фронт (німецька робітничка спілка, сформована після заборони нацистською владою всіх профспілок); ж) підрозділів Вермахту (збройні сили нацистської Німеччини).

Крім символіки нацистської партії та нацистської держави, символами ненависті, пов'язаними із нацистською Німеччиною є також: а) зображення лідерів нацистської Німеччини (наприклад, Адольфа Гітлера); б) девізи та лозунги нацистських організацій, наприклад «Наша честь – вірність» (нім. – «Meine Ehre heißt Treue!» – девіз СС) та «Честь та кров» (нім. – «Blut und Ehre» – девіз Гітлерюгенду, молодіжної організації НСДАП); в) пісні та речівки, прийняті у нацистів, наприклад, партійний гімн НСДАП «Пісня Горста Весселя» та/або пісні й речівки зі згадуванням нацистських організацій та лідерів (наприклад «Зіг хайль, Рудольф Гесс, Гітлерюгенд, СС!») (речівка, що використовується правоекстремістськими футбольними ультрас в Україні).

Символіку нацистських організацій та рухів інших країн також слід вважати символікою ненависті, тим більше, що вона багато в чому наслідувала символіку німецьких нацистів.

СИМВОЛІКА НАЦИСТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В сучасному світі (хоча в країнах Африки та Сходу – менше) символіка нацистської Німеччини прямо асоціюється із ворожнечею та ненавистю і сприймається як вираження її користувачами прихильності до нацистської та неонацистської ідеологій.

Уряді країн символіка нацистської Німеччини заборонена законодавчо, а її використання тягне кримінальну або адміністративну відповідальність (наприклад, у Німеччині). Не є виключенням і Україна, де також прийнятий спеціальний закон. Водночас, у США нацистська символіка дозволена як прояв свободи слова. Зауважимо, що зображення символів, зроблене до привласнення історичних символів нацистами (про що ми вказували вище), не можна вважати символами ненависті (за певними виключеннями). Деякі символи зараз використовуються з іншими, аніж вираження ненависті, цілями: як релігійна та окультна символіка, як символіка давніх культур. Тому важливим є ідентифікація конкретного символу та знання особливостей його використання.

ЧОМУ СИМВОЛІКУ НАЦИСТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ СЛІД ВВАЖАТИ СИМВОЛІКОЮ НЕНАВИСТІ

Нацисти майже повністю знищили демократичні інститути Веймарської республіки (Прийнята в історіографії назва Німеччини у 1919-1933 роках, у той період Німеччина була демократичною державою), заборонили її символіку, замінивши державні символи символами партії. Вся символіка нацистської Німеччини відображала ідеологію нацизму і слугувала єднанню людей навколо цієї ідеології та виражала ненависть до всіх, хто не відповідав уявленню нацистів про те, хто є «повноцінною людиною». Тому символіка нацистської Німеччини прямо пов'язана із нацистською ідеологією та злочинами проти людства, до яких ця ідеологія з необхідністю привела.

ВОЛЬФСАНГЕЛЬ

ІНШІ НАЗВИ. Вовчий гак, вертикальне зображення також називається «блискавка» (нім. – «Donnerkeil»).

Існує багато варіантів зображення: горизонтальне та вертикальне, з тупими або гострими кінцями.

ПОХОДЖЕННЯ. Давній символ неясного походження, можливо – рунічний позаалфавітний.

Варіанти використання. Розповсюджений символ, використовувався як оберіг від переветнів, у геральдиці, як межовий знак тощо.

У 1910 році після публікації роману німецького автора Г. Ленса «Вервольф» став популярним символом німецьких націоналістів та супротиву переможцям Першої світової війни.

У нацистській Німеччині використовувався дуже широко: був символом кількох організацій та підрозділів, у т.ч. – 2-гої танкової дивізії СС «Дас Райх», 4-тої Поліцейської Панцергренадерської дивізії СС, 34-тої Добровольчої Гренадерської дивізії СС «Ландсторм Недедерланд», нацистського партизанського руху «Вервольф» та низки підрозділів Вермахту, використовувався Гітлерюгендом, «Націонал-соціалістичною народною благодійністю» (нацистська благодійна організація) тощо.

Певний час вольфсангель був емблемою нідерландських нацистів.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів є символом опору. Один з найпоширеніших неонацистських символів, широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів. Є частиною емблем ряду неонацистських організацій, наприклад, неонацистської терористичної організації «Aryan Nations» (укр. – «Арійські нації») у США.

Через простоту зображення символ часто наноситься як графіті. Розповсюджений як татування.

В Україні широко розповсюджений (напр. символіка «Карпатської Січі»), використовується для демонстрації нацистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою. У дзеркальному відображенні є емблемою підрозділу «Азов» (символ «Ідея нації»).

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається рідко (наприклад, як оберіг).

Через розповсюдженість символу важливо визначити час та місце створення емблеми, щоб не плутати з геральдичним символом або давнім оберегом проти перевертнів. Але в Україні використання вольфсангеля як геральдичного символу або традиційного оберегу нехарактерне.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Зображення з емблеми 2-гої танкової дивізії СС «Дас Райх»

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема 4-тої Поліцейської Панцергренадерської дивізії СС

Емблема 34-тої Добровольчої Гренадерської Дивізії СС «Ландсторм Недедерланд»

ЕМБЛЕМА «СС»

ІНШІ НАЗВИ. «Зіґ», Подвійний «Зіґ», Подвійна руна «Зіґ».

ПОХОДЖЕННЯ. Руна (писемність давніх германців) «Совіло» або «Соулу» («сонце»).

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Позначає у рунічному письмі звук [s]. Використовується сучасними язичниками. Нерідко вживається для стилізації напису під давній та/або рунічний.

У нацистській Німеччині руна перейменована у «Зіґ» (укр. – «перемога») і стала символом перемоги. Широко використовувалася різними організаціями нацистської Німеччини. Подвійна «Зіґ» є емблемою СС (нім. – «SS», «Schutzstaffeln», укр. – «охоронні загони») – воєнізованої організації Націонал-соціалістської робітничої партії Німеччини. СС причетна до злочинів проти людства, воєнних злочинів і визнана злочинною організацією. Емблема СС нагадує подвійну літеру S та блискавки.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів означає перемогу та спадкоємність славі СС. Широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських та неонацистських поглядів.

Сучасними неонацистами практично завжди використовується подвійна «Зіґ». Часто вживається замість літери С (або S) на графіті, банерах тощо. При цьому одну С (або S) нерідко замінюють на подвійну «зіґ», що є явною ознакою використання символу саме як символу ворожнечі.

Через простоту зображення часто наноситься як графіті.

Одна руна «Зіґ» або «Совіло» як символ ворожнечі частіше за все використовується у складених символах та/або у поєднанні з іншими рунами, які використовуються як символи ворожнечі («Одал», «Тейваз»).

В Україні широко розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Помилкове використання зустрічається вкрай рідко. Іноді поодинокі «Зіґ» можна сплутати з зображенням блискавки, але подвійною «Зіґ» (з паралельними рунами) блискавки не зображують.

При використанні руни «Зіґ» («Совіло») для стилізації напису і для ідентифікації руни як символу ворожнечі важливо визначити, що саме написано та які зображення супроводжують напис. Руна «Совіло» можна сплутати з літерою S, але в такому випадку інші літери не будуть рунічними або стилізованими під рунічні.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Використано як антисемітський символ (м. Бердичів)

Одна «зіґ» у поєднанні із тейвазом (м. Львів)

НАЦИСТСЬКЕ ВІТАННЯ

ІНШІ НАЗВИ. Гітлерівське вітання, нацистський салют, «зігування» (сленг), «кидати зігу» (сленг). Зустрічається неточна назва «римський салют» (це окремий символ).

ІНШІ ВАРИАНТИ. Іноді зустрічається вигук «Zip file» («Зіп файл»), який за звучанням схожий з «Зіг хайль».

Вітання також кодується (зображення) числом 88, аббревіатурою НН («Heil Hitler») та написом «Zip file».

ПОХОДЖЕННЯ. Згідно з нацистською літературою (однак немає жодних доказів, які б підтверджували це твердження) це вітання використовувалося при обранні нового короля у давніх германців. Ймовірно, є наслідуванням римському салюту італійських фашистів. З 1920-х років – партійне вітання нацистів, неофіційне загальноприйняте вітання, пізніше – обов'язкове вітання у вермахті.

Переклад з німецької (приблизний): «Heil Hitler!» – «Хай живе Гітлер!» або «Слава Гітлеру!», «Sieg Heil!» – «Слава перемозі!». Як правило, українською не перекладається, а транскрибується: Хайль Гітлер, Зіг Хайль.

ВАРИАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Права рука з розпрямленою долонею піднімається під кутом 45° одночасно з вигуком «Heil Hitler!», «Heil!» або (неофіційний варіант) «Sieg Heil!».

Схоже вітання – «Салют Беллами» – використовувалось у США при принесенні клятви вірності прапору, було відмінене у 1942 році через схожість з нацистським та фашистським вітаннями.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Широко використовується правими радикалами як вітання та як вираження прихильності нацистській, неонацистській та фашистській ідеології і гітлерівській Німеччині.

В Україні достатньо розповсюджений, використовується як публічна декларація прихильності нацизму, неонацизму, фашизму та гітлерівській Німеччині.

У рідкісних випадках замість Гітлера у вигуку «Хайль ...» можуть згадуватись інші діячі Третього Рейху, інших антидемократичних режимів та організацій або самі ці організації.

Помилкове використання зустрічається вкрай рідко. Іноді нацистський салют використовується як жарт, але жартівники, як правило, знають про значення символу.

Сам по собі жест може важко ідентифікуватись та/або легко сплутуватись з іншими жестами (особливо – на фотографіях). Вкрай важливим є врахування контексту: обставини використання, символи ворожнечі на одязі або на татуюванні. Основний спосіб визначення жесту як нацистського вітання – це вигук, який його супроводжує.

Вигуки використовуються також без жесту. Вигук «Heil» перекладається як «порятунок», «благо», «благополуччя» і є частиною багатьох вітань, а вигук «Sieg» перекладається як «перемога» і часто використовується німецькомовними людьми в цьому значенні, в т.ч. – при скандуванні. Але в Україні німецькі вітання не використовуються, і вигуки «Хайль» та «Зіг» навіть без згадування Гітлера можна вважати символами ненависті та показником прихильності людини до нацистських ідей.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Ідентифікується з надвисокою ймовірністю як нацистське вітання через явну відповідність жесту та наявність додаткового символу – мервої голови.

РИМСЬКИЙ САЛЮТ

ОПИС ЖЕСТУ. Спочатку рука йде до серця, а потім вгору під кутом 45°.

ПОХОДЖЕННЯ. На думку фашистів (конкретних доказів немає), був вітанням у Давньому Римі. Ймовірно, придуманий в ХХ ст.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Схоже вітання – «Салют Белламі» – використовувалось у США при принесенні клятви вірності прапору, було відмінене у 1942 році через схожість з нацистським та фашистським вітаннями.

Прийняте як вітання італійських фашистів, як «зв'язок та відродження славетних римських традицій», пізніше – фашистами в різних країнах як наслідування італійських фашистів.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Іноді використовується певними неофашистськими організаціями як вітання, або окремими людьми – як знак прихильності ідеям Муссоліні. Як загальне вітання неонацистів витіснений нацистським вітанням.

В Україні як такий практично не використовується. В Україні нацистське вітання та римський салют мають однакове значення – публічна декларація прихильності нацизму, неонацизму, фашизму та гітлерівській Німеччині.

У ряді випадків нацистське вітання пояснюють саме як римський салют (або жест «від серця до сонця»), але на практиці таке пояснення є лише спробою замаскувати нацистський символ, щоб уникнути осуду.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається вкрай рідко.

Сам по собі жест може важко ідентифікуватись та/або легко сплутуватись з іншими жестами (особливо – на фотографіях). Вкрай важливе врахування контексту: обставини використання, символи ворожнечі на одязі або на татуюванні.

Схожий з нацистським вітанням, відрізняється рухом руки до серця (у нацистському – одразу вгору).

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Ідентифікується з високою ймовірністю через обставини використання: футбольний матч (на матчах часто спостерігається символіка ворожнечі) та явну відповідність жесту.

ГЕРБ НАЦИСТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ ТА ЕМБЛЕМА НСДАП

ІНШІ НАЗВИ. Нацистський орел.

ПОХОДЖЕННЯ: Дуже розповсюджений в світі геральдичний символ, тощо). Символізує безсмертя, мужність, далекоглядність і силу.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ: Різні варіанти орлів – герби сучасних Австрії, Албанії, Ісландії, Румунії, Чехії та інших країн, Німецької імперії, тощо. Орел зі свастикою у лапах, який дивиться на ліве крило, став емблемою НСДАП (нім. – «Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei», скорочено NSDAP., укр. – Націонал-соціалістична робітничка партія Німеччини, скорочено НСРПН (часто зустрічається транскрибування – НСДАП).

У нацистській Німеччині з 1935 року символ НСДАП став державним гербом з тією зміною, що орел дивиться на праве крило.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ: У сучасних неонацистів означає спадкоємність нацистському Рейху та використовується у різних країнах.

В Україні відносно розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських поглядів. Часто замість свастики орел тримає у лапах інший символ, наприклад – емблему футбольного клубу.

Помилкове використання власне нацистського орла зустрічається вкрай рідко, але часто сам орел є дуже розповсюдженим символом.

Через розповсюдженість орла як символу, важливим є чітка відповідність зображення зображенню герба нацистської Німеччини (або емблемі НСДАП), наявність інших символів ворожнечі або написів.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Державний герб нацистської Німеччини

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема НСДАП (один з варіантів)

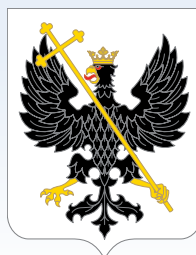

Орел з іншим символом в лапах (вимпел WBC – ультраправого фанатського угруповання ФК «Динамо» Київ)

ПОДІБНІ СИМВОЛИ, ЯКІ НЕ Є СИМВОЛАМИ ВОРОЖНЕЧІ (ВИБІРКОВО)

Герб Німеччини

Герб м. Чернівці

Емблема 95-тої окремої десантно-штурмової бригади

ІНШІ НАЗВИ. Неправильно – галицький лев (галицький лев є елементом гербів низки держав та міст Галичини).

ПОХОДЖЕННЯ. Створений на основі символів держав та міст західної України.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Лев – розповсюджений геральдичний символ. Золотий лев на синьому фоні часто зустрічається на гербах різних держав та міст західної України (також інших держав, міст та дворянських родів по всій Європі та в Ізраїлі).

У 1943 році один з варіантів лева використаний для створення емблеми 14-тої гренадерської дивізії військ СС «Галичина» – підрозділу Ваффен СС, сформованого з українців.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Використовується виключно в Україні та українськими ультраправими у інших країнах.

В Україні символ досить поширений, використовується для демонстрації націоналістичних ультраправих поглядів.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається через популярність символу, його схожість з іншими символами з левом та красивий вигляд.

Через розповсюдженість символіки лева важливо враховувати контекст вживання (у т.ч. – наявність інших емблем та написів) та чітку відповідність зображення наведеним вище (особливе значення має наявність корон на емблемі).

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ПОДІБНІ СИМВОЛИ, ЯКІ НЕ Є СИМВОЛАМИ ВОРОЖНЕЧІ (ВИБІРКОВО)

Герб Галицько-Волинського князівства

Емблема ФК «Карпати» Львів (до 2020 року)

СВАСТИКА

ПОХОДЖЕННЯ. Давній солярний (сонячний) символ, який зустрічається у багатьох культурах по всьому світу. Ймовірно за все, символізує рух сонця. З санскриту (літературна мова Давньої Індії) слово «свастика» перекладається як «удача» та «успішне майбутнє».

Існує велика кількість варіантів: з різним напрямком (ліво- та правобічні), кількістю променів (4 або 8 – в Україні називається «коловрат», один з варіантів 12 променів називається «чорне сонце»), кінці загнуті під прямим або гострим кутом, кінці прямі, дугові або хвилясті тощо.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Використовувалась свастика першими християнами до хреста, кабалістами (містичне вчення юдаїзму), пізніше – масонами та окултистами. Зустрічалась на російських, радянських, британських, фінських (до цих пір) документах та емблемах. Є важливим символом у буддизмі, джайнізмі та індуїзмі.

З другої половини XIX ст. свастика використовувалась прихильниками арійського супремацизму, ідеї про те, що так звані «арії» – нібито нащадки вільно визначеного стародавнього народу – перевершують інші раси і повинні домінувати у світі. Вони декларували, що свастика є символом «давньої арійської спадщини» (нібито таку форму мали вівтарі давніх аріїв), а з кінця XIX ст. – символом німецьких ультра націоналістів. Після Першої світової війни стала також популярним антисемітським символом.

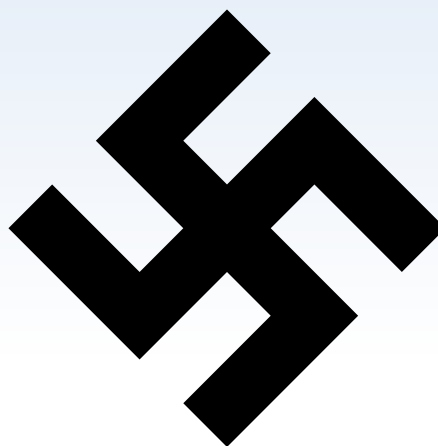
Свастика – головний символ нацистів: з 1920 року – символ Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (НСДАП), з 1935 року – офіційний символ Третього Рейху. Прапор зі свастикою – прапор нацистської Німеччини, а орел зі свастикою у кігтях – герб.

Також символ використовувався іншими нацистськими організаціями у різних країнах, наприклад, Союзом Українських Фашистів (1920-30-ті роки), Російською фашистською партією (1931-1943 роки) тощо.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Найбільш відомий та загальний символ нацизму, широко використовується нацистами, неонацистами та іншими правими радикалами по всьому світу як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів, входить у емблеми низки неонацистських організацій, головним чином – у США (у Європі свастика дискредитована, а в частині країн законодавчо заборонена).

Символ «арійського героїзму», «втраченої расової арійської чистоти», «вірності ідеалам нацизму». Як символ ворожнечі використовуються всі варіанти свастики.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

СВАСТИКА НЕ ЯК СИМВОЛ ВОРОЖНЕЧІ

Штандарт Президента Фінляндії
(з фінською свастикою «хакарісті»)

Індійська свастика

Символ джайнізму

СВАСТИКА

Через простоту зображення часто наноситься як графіті. Досить популярна свастика як татування.

Існують символи, які натякають на свастику (наприклад, символ Націонал-соціалістичного руху «Слов'янський союз», який використовувався у Росії, існував у 1999-2010 роках та іноді зустрічається в Україні), або замінюють її, наприклад, кельтський хрест або триніжок.

В Україні символ широко розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських, неонацистських та расистських поглядів, частіше за все – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання не зустрічається через широку відомість як символу нацизму. Посилання на те, що це давній слов'янський (або язичницький) символ, хоча фактично правильні, практично завжди є прикриттям нацистських або, принаймні, правих поглядів.

Свастика є символом деяких релігій, тому для ідентифікації її як символу ворожнечі необхідно перевірити, чи не є користувачі свастики прихильниками цих релігій.

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Прапор нацистської Німеччини (завжди є символом ворожнечі). Свастику іноді замінюють іншим символом

Інший варіант свастики (м. Львів)

«МЕРТВА ГОЛОВА»

ПОХОДЖЕННЯ. Давній символ смерті у різних культурах. Також є символом презирства до смерті та безстрашності й символом небезпеки.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Череп та кістки є широкоживаним символом. Він застосовується як попередження про небезпеку: токсичні матеріали, мінні поля, електричний струм. Використовується також як релігійно-сакральний символ (у християнстві – голова Адама), масонський символ, символ піратів («Веселий Роджер»), символ багатьох воєнізованих формувань та підрозділів. У кримінальному середовищі зустрічається татування у вигляді черепа.

У нацистській Німеччині символ означав готовність пожертвувати життям заради фюрера. Був емблемою 3-ої Танкової дивізії СС (скорочення від нім. – «Schutzstaffel» (укр. – «захисні загони», парамілітарна організація у складі збройних сил тогочасної Німеччини) – «Тотенкопф» та підрозділів «Мертва голова» – охорони концентраційних таборів. Використовувався у обмундированні підрозділу СС на кашкетах, кинджалах та кільцях, у т.ч. – на почесному перстні.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів означає спадкоємність славі СС. Широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських та неонацистських поглядів.

В Україні досить розповсюджений, застосовується для демонстрації власних нацистських поглядів. Вживався на деяких емблемах та прапорах [«Misanthropic Division»](#).

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається вкрай рідко.

Через розповсюдженість символіки черепа та кісток важливо враховувати контекст вживання (у т.ч. – наявність інших емблем та написів) та чітку відповідність зображення наведеним вище.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема 3-ї танкової дивізії СС «Тотенкопф»

Мертва голова на перстні-нагороді СС

ПОДІБНІ СИМВОЛИ, ЯКІ НЕ Є СИМВОЛАМИ ВОРОЖНЕЧІ (ВИБІРКОВО)

Попереджувальний знак, затверджений Кабміном України

Емблема 72-ї окремої механізованої бригади імені Чорних Запорозжців ЗСУ

Знак «Токсична речовина», Директива 67/548/ЕЕС

Емблема однієї фанатської групи ФК «Санкт-Паулі» (Гамбург, Німеччина)

Піратський прапор «Веселий Роджер» (один з варіантів)

«ЧОРНЕ СОНЦЕ»

ІНШІ НАЗВИ. Часто аналог англійською – «Black Sun» або німецькою «Schwarze Sonne».

ПОХОДЖЕННЯ. Ідея «чорного сонця» як протилежності звичайному сонцю є частиною езотеричних та окультних рухів з середини XIX ст. Сучасне зображення розроблене, ймовірно, для СС (нім. – «SS», «Schutzstaffeln», укр. – «охоронні загони»).

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Використовується як езотеричний символ у деяких неоязичницьких культурах та сатанізмі.

Нацистами символ використовувався як езотеричний у руслі нацистського окультизму. Зображене в одному з головних залів штаб-квартири СС – замку Вевельсбург.

З 1950 року – символ «езотеричного гітлеризму» – своєрідного синтезу окультних вчень, містики та нацизму.

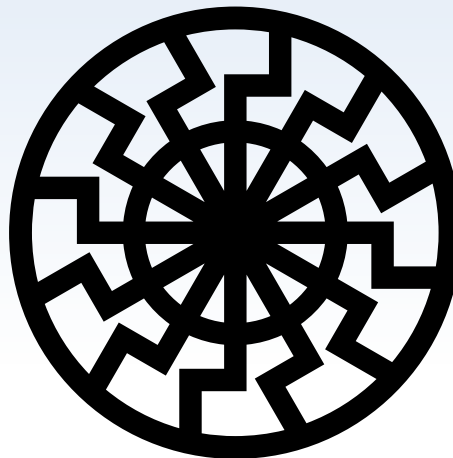
ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У 1991 році символ популяризований у романі Р. МакКлауда (псевдонім німецького журналіста Штефана Мьогле-Штаделя) «Чорне сонце Таши Лунпо» і з того часу активно використовується неонацистами різних країн як символ окультних нацистських вчень, зв'язку нацизму з «давніми таємними знаннями» тощо.

В Україні використовується часто як маркер ультраправої ідеології: входить у колишню емблему полку (зараз – ОЗСП) «Азов», в емблему «туристичного клубу» «Едельвейс» – дочірньої організації «Карпатської січі», використовується у назві часопису, який видається ОЗСП «Азов». Не має езотеричного значення.

Помилкове використання зустрічається, зазвичай – як «модний красивий значок», іноді – як «щось скандинавське» або «давньослов'янське».

Лідери деяких організацій називають «чорне сонце» «українським сакральним символом», але підтвердженнь цьому немає, а самі організації є ультраправими й використовують інші символи ворожнечі.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема полку «Азов» з 2014 по весну 2015 років

Афіша концерту за участю праворадикальних мистецьких груп

2. РУНИ.

2.1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Рунічні написи зустрічаються у багатьох країнах Європи, але більшість – у країнах Північної Європи та на Британських островах. Перші рунічні написи датуються II ст. н.е. Пізніше рунічна писемність була витіснена латинською.

Руни змінювалися з часом, у різних місцевостях знаки дещо відрізнялися, тому існувало кілька рунічних алфавітів (які називаються «футарк» – від назв перших 6 літер).

Давньотюркську писемність та пов'язані з нею писемність угорців та, ймовірно, болгар раннього середньовіччя також часто називають рунічною через зовнішню схожість знаків. Але зв'язку цих писемностей з давньогерманськими рунами немає.

Окрім рунічні написи зустрічаються в Україні, а також в інших слов'янських країнах. Ймовірніше за все, використання рун у цих країнах викликано північноєвропейським впливом (нормани, або варяги). Доказів існування у слов'ян власної рунічної писемності немає, хоча навколо «слов'янських рун» є багато псевдонаукових спекуляцій, нерідко – з ідеологічною метою.

РУНИ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.

Зараз руни використовують не як писемність, а окультні та магічні символи, символи скандинавської культури, знаки неоязичницьких культів тощо. Нерідко під рунічні стилізуються написи сучасними мовами: як мистецький прийом, з естетичною метою, для створення ефекту давнини, як посилення на північне походження тощо. Руни використовуються також як прикраси, амулети тощо.

В Україні така сама практика використання. При цьому, як і в інших слов'янських країнах, зустрічається використання «слов'янських рун».

РУНИ ЯК СИМВОЛИ НЕНАВИСТІ

Австрійський окультист сер. XIX – поч. XX ст. Гвідо фон Ліст намагався відродити «славянсько-германське» минуле. Він створив власний «рунічний алфавіт», який не мав досить віддалений зв'язок з реальними футарками, та наділяв знаки магічними властивостями.

Підхід фон Ліста мав великий вплив на формування нацистського окультизму, і вслід за ним нацисти почали використовувати руни як власні символи «зв'язку з давньоарійською спадщиною» та надавали рунам містичного смислу. Частіше за все руни отримували інше значення та смисл, іноді навіть змінюючи загальноприйнятну назву, наприклад, руна «совіло» зі значенням «сонце» була перетворена на руну «зіг» зі значенням «перемога».

Руни використовувались як символи багатьох організацій нацистської Німеччини. Наприклад, емблема СС – це подвійна руна совіло (або – згідно нацистському підходу – у нацистів – руна «зіг»), Націонал-соціалістської жіночої організації – руна альгіз (у нацистів – «руна життя»). Руни часто зустрічались на емблемах різних підрозділів СС, зокрема, низки дивізій СС.

Після падіння нацизму руни були перейняті неонацистами та расистами як власні символи. Вони стали символами зв'язку не тільки з «давньоарійською», а й з власне нацистською спадщиною.

Правоекстремісти в Україні використовують руни як символи ворожнечі. Нерідко замість «арійської» спадщини ультраправі в Україні (та інших слов'янських країнах) посилаються на «слов'янську» спадщину (часто поєднуючи «слов'ян» та «арійців»).

РУНА ОДАЛ

ІНШІ НАЗВИ. Також відома як «Отала» (цей варіант українською зустрічається рідко, частіше англійською).

ПОХОДЖЕННЯ. Це 24-та руна (писемність давніх германців, розповсюджена головним чином у Скандинавії та на Британських островах) футарку (рунічний алфавіт) зі значенням «майно», «земля», «спадщина».

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. «Отала» позначає у рунічному письмі звук [o]. Нерідко використовується для стилізації напису під давній. Використовується сучасними неоязичниками без зв'язку з нацистськими або іншими ультраправими ідеологіями.

У нацистській Німеччині руна набула значення «кров та ґрунт» (нім. – «Blut und Boden») – важливої концепції у ідеології. Широко використовувалася, була символом кількох організацій, в т.ч. Головного управління СС з питань раси і поселення (займалось перевіркою арійського походження кандидатів в СС та їх дружин, викраденням дітей для «аріїзації», депортаціями населення та колонізацією територій, покаранням порушників нацистського расового законодавства), Аненербе (окультна нацистська організація з вивчення «спадку предків» задля ідеологічного обґрунтування нацистської расової ідеології), 7-ої добровольчої гірської дивізії СС «Принц Ойген», 23-ої добровольчої танково-гренадерської дивізії СС «Недерланд», 4-тої танкової дивізії («Третій Рейх») Вермахту.

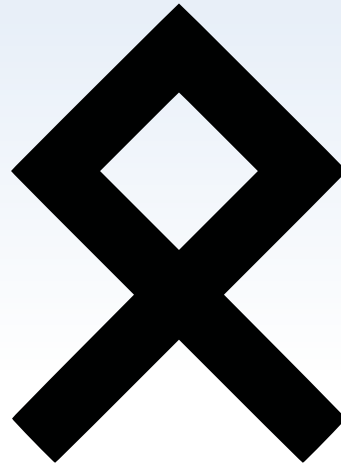
ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів руна «Одал» означає зв'язок зі «спадщиною предків» у расистському розумінні. Один з найпоширеніших неонацистських символів, широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів. Часто використовується замість літери «О» на графіті, банерах тощо. Через простоту зображення часто наноситься як графіті. Розповсюджена як татуювання. В Україні цей символ широко розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Помилкове використання зустрічається відносно часто – як оберег, як щось «давньослов'янське». Часто використання руни «Одал» виправдовують зверненням до «слов'янських коренів», але наявність рунічного письма у слов'ян не доведена, і частіше за все таке звернення є маскуванням ультраправих (неонацистських, расистських) поглядів.

Використовується українськими неоязичниками, але для частини неоязичницьких течій характерна расистська ідеологія і навпаки – ряд расистських рухів налаштований проти авраамічних релігій (юдаїзм, християнство, іслам) і схильний до неоязичництва. Отже, важливо визначити, якими саме неоязичниками використано руну, щоб зрозуміти, чи використовується руна «Одал» як показник неонацистської або расистської ідеології. Часто зустрічається візерунок, схожий на руну «Одал». Такий візерунок, на відміну від руни «Одал», практично завжди повторюється багаторазово.

Для визначення руни «Одал» як символу ворожнечі необхідно враховувати контекст використання: наявність інших символів (рун «Тейваз», «зіг», «тюр», нерунічних символів ворожнечі), обставини використання, загальну риторику тих, хто використовує руну «Одал». При використанні руни для стилізації напису, щоб ідентифікувати руну «Одал» як символ ворожнечі, важливо визначити, що саме написано.

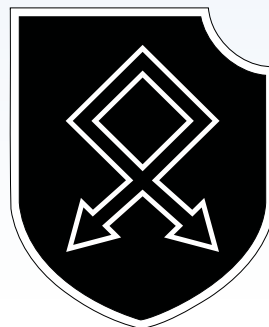
ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема 7-ї дивізії СС «Принц Ойген» (інший варіант одалу)

Емблема 23-ї дивізії СС «Недерланд» (інший варіант одалу на щиті, характерний для емблем дивізії СС)

РУНА ЖИТТЯ

ІНШІ НАЗВИ. «Руна життя» також відома як «Альгіз» або «Ельхаз», інший варіант – «Манназ».

ПОХОДЖЕННЯ. «Руна життя» є 15-тою руною (писемність давніх германців, розповсюджена головним чином у Скандинавії та на Британських островах) футарку (рунічний алфавіт) зі значенням «лось» (у варіанті «альгіз») або «чоловік, людина» (у варіанті «маннар»).

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Символ позначає у рунічному письмі звуки [z] або [ks]. Використовується сучасними неоязичниками без зв'язку з нацистськими або іншими ультраправими ідеологіями.

Гвідо фон Ліст (австрійський езотерик сер. XIX – поч. XX ст., який мав великий вплив на становлення нацистського окультизму), що є засновником арманізму (одна з езотеричних окультних течій) включив символ до видуманого ним футарку, де був названий «руною життя» (є також перевернута версія – «руна смерті»).

Вчення фон Ліста наслідувалося у нацистській Німеччині, а ця руна означала життя, використовувалась також для позначення здоров'я, сімейного життя, народження дітей. Вона була символом кількох організацій, в т.ч. на емблемах Націонал-соціалістської жіночої організації (жіночої організації НСДАП), організації Лебенсборн (підрозділ СС, задачею якого було підвищення народжуваності «расово чистих арійських» дітей, а пізніше також викрадення дітей задля їхньої «арізації»), різних інших жіночих та медичних організацій нацистської Німеччини.

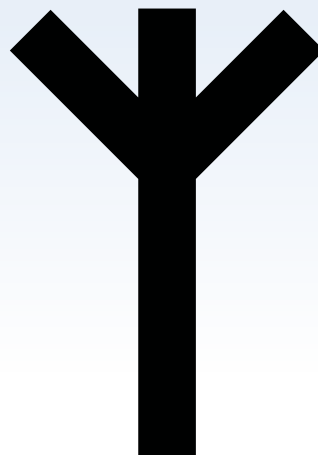
ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів означає «життя» та «життєву силу нації». Один з найпоширеніших неонацистських символів, широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів. Частіше за все застосовується як символ народження у парі з «руною смерті» (у некрологах, біографіях, на епітафіях тощо), але може траплятися окремо як символ «життєвої сили».

В Україні широко розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою. Часто використовується як символ народження.

Помилкове використання практично не зустрічається. Іноді обирається як позначення народження у неоязичників, тому для ідентифікації як символу ворожнечі важливо визначити, чи не є ті, хто її використав, язичниками і якими саме: для ряду неоязичницьких течій характерна расистська ідеологія.

Оскільки є деякі візуальні зображення, що нагадують «руну життя», важливо визначити контекст, у якому вона з'являється, щоб встановити, чи використовується вона насправді як символ ворожнечі. Якщо символ з'являється поряд з іншими рунами або символами ворожнечі, він, швидше за все, використовується для ультраправої символіки.

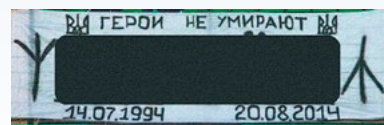
ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Знак члена Лебенсборн

Руна життя та руна смерті як позначення народження та смерті (м. Львів)

РУНА СМЕРТІ

ІНШІ НАЗВИ. «Руна смерті» в одному з варіантів рунічної писемності також відома як «Альгіз».

ПОХОДЖЕННЯ. «Руна смерті» є 15-им символом, в іншому футарку (рунічний алфавіт) 16-та руна (писемність давніх германців, розповсюджена головним чином у Скандинавії та на Британських островах), варіант написання руни «Альгіз».

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Позначає у рунічному письмі звук [R] (схожий на український звук [з]). Використовується сучасними неоязичниками без зв'язку з нацистськими або іншими ультраправими ідеологіями.

Гвідо фон Ліст (австрійський езотерик сер. XIX – поч. XX ст., який мав великий вплив на становлення нацистського окультизму), який був засновником арманізму (одна з езотеричних окультних течій), включив символ у вдуманий ним футарк, де той отримав назву «руна смерті» (перевернута – «руна життя»).

У нацистській Німеччині руна (наслідуючи фон Ліста) означала смерть. Використовувалась для прославлення загиблих членів воєнізованої організації Націонал-соціалістської робітничої партії Німеччини СС (нім. – «SS», «Schutzstaffeln», укр. – «охоронні загони»). Замінювала християнський хрест у некрологах та на могильних плитах.

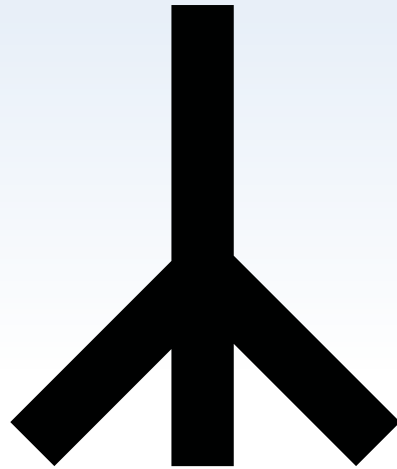
ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів руна означає «смерть». Один з поширених неонацистських символів, широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів. Практично завжди використовується як символ смерті прихильників ультраправих ідеологій замість хреста (у некрологах, біографіях, на епітафіях тощо).

В Україні широко використовується для демонстрації нацистських та расистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою. Практично завжди використовується як символ смерті прихильників ультраправих ідеологій, частіше за все – у парі з «руною життя».

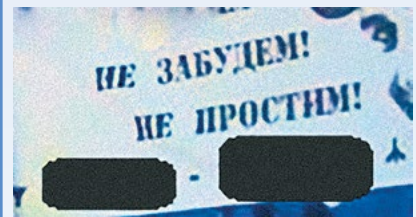
Помилкове використання практично не зустрічається. Іноді може бути використане як позначення смерті у неоязичників, тому для ідентифікації як символу ворожнечі важливо визначити, чи не є ті, хто її використав, язичниками і якими саме: для ряду неоязичницьких течій характерна расистська ідеологія.

Є також зображення, які візуально нагадують «руну смерті», тому важливо визначити, чи справді вона використовується як символ ненависті. Якщо символ з'являється поряд з іншими рунами або символами ворожнечі, він, швидше за все, використовується для ультраправої символіки.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Руна життя та руна смерті як позначення народження та смерті (м. Сімферополь)

Руна життя та руна смерті як позначення народження та смерті, наявні також руни одал та тейваз (м. Харків)

РУНА ТЮР (TIP)

ІНШІ НАЗВИ. В іншому футарку (рунічний алфавіт) – тейваз (тіваз).

ПОХОДЖЕННЯ. 17-та, у іншому футарку – 12-та руна (писемність давніх германців) розповсюджена головним чином у Скандинавії та на Британських островах зі значенням «бог Тор» (а також просто «бог» та «володар»).

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Позначає у рунічному письмі звук [t]. Нерідко використовується для стилізації напису під давній. Використовується сучасними неоязичниками без зв'язку з нацистськими або іншими ультраправими ідеологіями.

У нацистській Німеччині руна набула значення «боротьба, бій, перемога» (Тор – бог війни). Широко використовувалася (особливо – у Гітлерюгенді) на нагородах за особливі спортивні досягнення, як символіка шкіл імені Адольфа Гітлера, де готували майбутню нацистську еліту, тощо. Також руна Тюр була емблемою 32-ої добровольчої гренадерської дивізії СС «30 Січня».

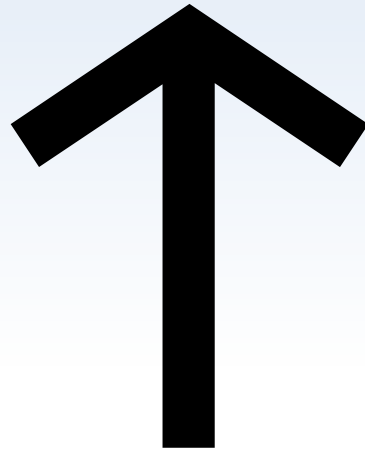
ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. У сучасних неонацистів є одним із найпоширеніших знаків, означає продовження боротьби та перемоги. Вважається символом найбільш агресивних неонацистів, широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів, входить в емблеми ряду неонацистських організацій, наприклад, «Північний рух опору» (у Швеції зареєстрована як партія, у Фінляндії заборонена).

Через простоту зображення часто використовується замість літери Т на графіті, банерах тощо.

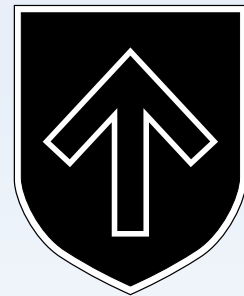
В Україні символ широко розповсюджений, також використовується для демонстрації нацистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою. Є емблемою «WotanJugend» («Вотанюгенд») – неонацистської організації, що діє в Росії та Україні.

Помилкове використання зустрічається нечасто. Руна Тюр нагадує стрілку, але розрізнення стрілки та руни, як правило, не викликає труднощів. Для ідентифікації руни Тюр як символу ворожнечі важливо визначити, що саме написано.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема 32-ої добровольчої гренадерської дивізії СС «30 Січня»

Емблема організації «Wotan-Jugend»

3. СИМВОЛІКА СУЧАСНИХ УЛЬТРАПРАВІХ РУХІВ.

3.1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Сучасні ультраправі рухи з'явилися після Другої світової війни, але їхня ідеологія є прямою наступницею нацистської та/або фашистської ідеологій та ідеології американського расизму.

Після розгрому нацистів у Другій світовій війні нацизм був дискредитований у очах переважної більшості світової спільноти, нацистські партії були заборонені у багатьох країнах. Але сама ідеологія нацизму не зникла, і її прихильників зараз називають неонацистами. Неонацистські організації існують у багатьох державах світу, а у деяких країнах легальними є політичні партії, близькі до неонацизму.

З 1950-х років в США почалась активна боротьба за громадянські права, в першу чергу – права для афроамериканців. До цього расизм у США був узаконений у системі расової сегрегації. Після десегрегації та законодавчого забезпечення рівних прав прихильники расизму почали створювати різні рухи та організації, намагаючись зберегти сегрегацію.

У 1960-ті роки у Великобританії сформувалась субкультура скінхедів (англ. – «skinheads», де «skin» – шкіра і «head» – голова), розмовне – «скіни», «бриголови»). Первісно ця субкультура не мала расистської складової – навпаки, на скінхедів величезний вплив справила ямайська культура. Але у 1970-ті роки значна частина британських скінхедів під впливом ультраправого (на думку ряду дослідників – неофашистського) Британського Національного фронту та музичного напрямку «Рок проти комунізму» (RAC), також створеного при підтримці БНФ, прийняла расистську ідеологію. У 1987 році прихильники RAC створили неонацистську мережу «Blood & Honour».

У кінці 1970-х років скінхеди-расисти (так звані «White power skinhead», або «neo-Nazi skinheads», розмовне – «бонхеда», «бони») з'явились у континентальній Європі, а з 1980-х років – у США.

Переважна більшість сучасних ультраправих розділяє расистську ідеологію «білої переваги», так звану «White power», або «White Pride». Ця назва є також девізом багатьох правоекстремістських груп. У різних країнах також з'являлись «місцеві» ультраправі рухи та організації.

СИМВОЛІКА СУЧАСНИХ ПРАВОЕКСТРЕМІСТСЬКИХ ГРУП.

Сучасні ультраправі активно використовують символіку нацистської Німеччини, адже у переважній більшості вони є прихильниками ідей нацизму. Але нацистська символіка заборонена у деяких країнах, а у більшості країн дискредитована і справедливо асоціюється із масовими злочинами нацистів. Тому сучасні ультраправі створили власну символіку. Вони, як нацисти до них, привласнили деякі символи різних культур (наприклад, кельтський хрест та триніжок). Сучасні ультраправі також надають старовинним символам нового значення, яке відповідає ультраправій ідеології. Частина символів сучасних ультраправих має коріння у символіці расистських рухів США, в першу чергу – Ку-клукс-клану.

Сучасні правоекстремісти активно використовують числові та буквені коди, які містять посилання на нацистську символіку (наприклад, 14/88).

Деякі символи були вигадані, але – як це взагалі характерно для нацистів та неонацистів – пов'язуються із «спадком славетних предків» (наприклад, коловрат).

Регіональні ультраправі угруповання використовують символіку, яка відображає специфіку ультраправих рухів конкретної країни. Наприклад, румунські ультраправі використовують символ Залізної гвардії, правоекстремістської організації міжвоєнного періоду, – потрійний хрест.

СИМВОЛІКА СУЧАСНИХ УЛЬТРАПРАВІХ ЯК СИМВОЛІКА НЕНАВИСТІ

Символіка сучасних ультраправих, як і їх попередників – нацистів, фашистів та расистів, є частиною ідеології. Частина символів містить безпосереднє посилання на нацистську та/або расистську символіку, частина вказує на певні ідеологічні уподобання, такі, як антидемократизм, расизм, використання насилля як засобу політичної боротьби тощо.

Значна кількість «оригінальних» символів (тобто таких, які не використовувались нацистами або не містять посилання на символіку нацистів 1919-1945 років) сучасних ультраправих – результат привласнення історичних символів у період після Другої світової війни. Тому зображення символів, зроблене до зазначеного періоду, не можна вважати символами ненависті (за певними виключенням).

Деякі символи зараз використовуються з іншими, аніж вираження ненависті, цілями: як релігійна та окультна символіка, як символіка давніх культур. Тому важливим є ідентифікація конкретного символу та знання особливостей його використання.

14 СЛІВ АБО 14

ІНШІ НАЗВИ. 14 слів, англ. – «Fourteen Words».

ПОХОДЖЕННЯ. Числовий код гасла «14 слів», сформульованого Девідом Лейном, членом американської расистської терористичної організації «The Order», засудженого за співучасть у вбивстві на ґрунті ненависті: «*We must secure the existence of our people and a future for White children*» (укр. -«Ми мусимо забезпечити існування нашого народу і майбутнє для білих дітей»).

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських та неонацистських поглядів. Як правило, використовується у комбінації 14/88, в складених символах та у назвах радикальних організацій.

В Україні символ дуже розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських та расистських поглядів, як правило – у складених символах та в назвах радикальних організацій, наприклад, [С14](#).

Для демонстрації своїх поглядів праві радикали можуть носити футболки з номером 14.

ФІФА (Міжнародна федерація футболу) рекомендує не використовувати цей номер, але ця рекомендація не виконується, і в таких ситуаціях випадковий збіг дуже ймовірний.

Інколи людина може помилково вжити число 14 або відобразити це число, не розуміючи його альтернативного значення. Отже, це може статися ненавмисно, або випадково, або за збігом. З іншого боку, посилання на «14 слів» навряд чи може бути випадковістю або помилкою.

При використанні числа 14 в електронних адресах, нікнеймах на форумах, тощо вкрай важливо врахувати можливість випадкового збігу як факту. У такому контексті, це може бути рік або число народження власника адреси.

Оскільки люди можуть користуватися цим номером мимоволі, необхідно звернути увагу на контекст, в якому він застосовується. Наприклад, якщо число 14 використовується разом з іншими ультраправими символами, поєднується з ворожою риторикою або входить у складні символи чи в назви організацій, це, швидше за все, навмисне посилання на «14 слів».

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Логотип організації С14

ПОХОДЖЕННЯ. 88 є числовим кодом для нацистського привітання «Heil Hitler»: з посиланням на той факт, що літера Н є восьмою у латинському алфавіті.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських та неонацистських поглядів. Як правило, використовується у комбінації 14/88, в складених символах та у назвах радикальних організацій.

В Україні символ дуже розповсюджений, використовується для демонстрації нацистських та расистських поглядів, як правило – у складених символах 14/88.

Для демонстрації своїх поглядів праві радикали можуть носити футболки з номером 88. ФІФА (Міжнародна федерація футболу) рекомендує не використовувати цей номер, але ця рекомендація виконується не усіма клубами. Однак, дуже ймовірно, що футболки з цим номером несвідомо носять люди, які не обов'язково дотримуються ультраправих поглядів.

Рідко трапляється, що людина вживає символ «88» помилково або не розуміючи його значення, але це може статися випадково чи за збігом.

При використанні числа 88 в електронних адресах, нікнеймах на форумах тощо вкрай важливо врахувати можливість справді збігу (наприклад, це може бути рік народження власника адреси).

Оскільки 88 може використовуватись випадково, необхідно враховувати контекст: наявність інших символів, поєднання числа 88 зі словами ворожнечі, включення числа 88 у складені символи або в назви організацій.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Графіті «Карпатська Січ»
(м. Ужгород)

Графіті «White Boys Club»
(м. Київ) (також присутній кельтський хрест)

ІНШІ КОМБІНАЦІЇ. Інколи використовується інший розділовий знак (14-88 або 14:88), а також форми поєднання кодів 14 та 88.

ПОХОДЖЕННЯ. «1488» є поєднанням двох праворадикальних числових кодів: 14 – «14 слів», 88 – фраза «Heil Hitler!».

«14 слів» – гасло «*We must secure the existence of our people and a future for White children*» (укр. – «Ми мусимо забезпечити існування нашого народу і майбутнє для білих дітей»), сформульоване Девідом Лейном, членом американської расистської терористичної організації «The Order».

88 – закодоване нацистське вітання «Heil Hitler!»: з посиланням на той факт, що літера «H» є 8-ою у латинському алфавіті.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Числа 14 та 88 можуть використовуватись окремо.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Один з найбільш розповсюджених символів ворожнечі. Широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських та неонацистських поглядів.

В Україні дуже широко використовується для демонстрації нацистських та расистських поглядів, часто без зв'язку з конкретною організацією або структурою. Через простоту зображення часто наноситься як графіті.

Помилкове використання (тобто без розуміння значення) іноді зустрічається серед молоді (вважають символом футбольних вболівальників або якої-небудь нерасистської субкультури).

У деяких випадках графіті «14/88» наносять через його простоту особи, які не мають повного розуміння значення символу.

Нерідко радикали навмисно обирають комбінацію 14 та 88 з-поміж інших варіантів.

При використанні поєднання чисел 14 та 88 в електронних адресах, нікнеймах, тощо вкрай важливо врахувати дійсно можливість збігу. У такому контексті число 14 може бути, наприклад, роком народження.

Поєднання 14 та 88 може бути випадковим: автомобільний номер, номер будинку тощо.

Через можливість помилкового або випадкового використання цих чисел, важливо враховувати контекст. Наприклад, якщо ця числова комбінація представлена разом з іншими символами ненависті та фразами, то вона, ймовірно, використовується спеціально.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

м. Миколаїв

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Інший варіант розташування чисел (м. Дніпро)

Без розділового знаку. Перетворення звичайного номера на символ (м. Львів)

ІДЕЯ НАЦІЇ

ІНШІ НАЗВИ. Розмовна – «емблема Азова».

ПОХОДЖЕННЯ. Сучасний символ, створений як емблема Соціал-національної партії України (нині – ВО «Свобода»), поєднання літер І та N нібито у старовинному написанні (підтвердження, що такий варіант написання цих літер існував, відсутні).

Є схожим на вольфсангель, дзеркальне відображення емблеми дивізії СС (нім. – SS, «Schutzstaffeln», укр. – «охоронні загони») «Дас Райх». Лідер «Патріоту України» заперечує зв'язок із вольфсангелем, але організації, що використовують символ «ідея нації», є ультраправими та використовують інші символи ворожнечі.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Ніякого використання, окрім емблеми низки українських ультраправих організацій, немає.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Використовується лише в Україні праворадикальними організаціями як символ радикального націоналізму (де-факто – неонацизму). Був емблемою Соціал-Національної партії України (нині – ВО «Свобода»), ГО «Патріот України» та Соціал-Національної Асамблеї. Зараз є емблемою Окремого загону спеціального призначення «Азов» та використовується пов'язаними з ним структурами, такими як Цивільний корпус «Азов» (в даний час активну діяльність припинив).

Помилкове використання зустрічається відносно часто через популярність «азовського руху», у т.ч. – серед тих, хто не знає про ідеологічну спрямованість цього руху.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема Окремого загону спеціального призначення «Азов»

Емблема Соціал-Національної Асамблеї

ВАЛЬКНУТ

ІНШІ НАЗВИ. Вузол воїна, вузол Одіна, серце Грунґніра (він же – Рунґнер), серце переможеного, вузол вбитого.

ПОХОДЖЕННЯ. Давній скандинавський символ. Часто вважається символом бога Одіна або велетня Грунґніра із скандинавської міфології.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Дуже часто використовується неоязичниками (як правило, прихильниками скандинавського пантеону) як символ скандинавської культури без зв'язку із праворадикальною ідеологією, як прикраса у скандинавському стилі, як емблема різних організацій.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. З другої половини ХХ ст. використовується білими расистами (часто – прихильниками неоязичницьких культів расистського штибу) як символ зв'язку із «давніми скандинавами» та готовності померти заради бога Одіна та «північної, або нордичної, раси».

Інколи замінює свастику.

В Україні використовується епізодично для демонстрації расистських поглядів, частіше за все – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Помилкове використання зустрічається через популярність символу.

Для визначення вузлу воїна як символу ворожнечі важливий контекст використання та наявність інших символів ворожнечі.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Наявні також «чорне сонце» і руни життя та смерті (м. Одеса)

ПОДІБНІ СИМВОЛИ, ЯКІ НЕ Є СИМВОЛАМИ ВОРОЖНЕЧІ (ВИБІРКОВО)

Логотип Німецького футбольного союзу

SCA

Логотип компанії Svenska Cellulosa Aktiebolaget (Швеція), виробника, серед іншого, паперу Zewa

СИМВОЛІКА ГО «ЕДЕЛЬВЕЙС-ВІННИЦЯ»

ПОХОДЖЕННЯ. Назва організації частково повторює назву 1-ої гірсько-піхотної дивізії Вермахту – збройних сил нацистської Німеччини. В минулому назва сторінки ГО «Едельвейс-Вінниця» у мережі Фейсбук називалася «Gebirgs» – аналогічна німецькій назві цього ж підрозділу – «1. Gebirgs-Division». Емблема «Едельвейс-Вінниця» подібна до емблеми дивізії. Серед цілей організації, згідно з її сторінкою у мережі Фейсбук є боротьба з ЛГБТ та ліволіберальними цінностями.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Назва «едельвейс» популярна. Малюнок квітки, аналогічний емблемі ГО «Едельвейс-Вінниця», доступний у банках зображень.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Дивізія «Едельвейс» вважалась елітною у Вермахті. Дивізія брала участь у військових злочинах.

Символіка ГО «Едельвейс-Вінниця» не містить відверто нацистської символіки, але містить посилання на нацистську Німеччину; частину назви дивізії вермахту, що характерно для організацій ультраправого та неонацистського спрямування.

Через розповсюдженість назви «едельвейс» та схожих зображень важливо ідентифікувати людей як членів або прихильників саме ГО «Едельвейс-Вінниця». Специфічною ознакою може бути особливий шрифт, яким пишеться назва цієї організації: члени ГО «Едельвейс-Вінниця» наносять на одяг слово «Едельвейс» особливим псевдоготичним шрифтом.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема молодіжного крила

Символіка 1-ої гірсько-піхотної дивізії Вермахту «Едельвейс» (можливе джерело символіки ГО «Едельвейс-Вінниця»)

Знак розрізнення

Емблема дивізії

Емблема дивізії (інший варіант)

ГО «КАРПАТСЬКА СІЧ»

НАЗВА. Можливо, сучасна громадська організація названа на честь «Карпатської Січі» – парамілітарної організації на Закарпатті в 1938–1939 роках.

ПОХОДЖЕННЯ. Емблема містить характерний для різних правих українських рухів тризуб з мечем замість середнього зубця.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Власне емблема «Карпатської Січі» не містить символіки ворожнечі (хоча й вказує на праві погляди), але «Карпатська Січ» також активно використовує різні символи ворожнечі: кельтський хрест, «чорне сонце», «сонячне колесо», вольфсангель, руни, нацистське вітання (називаючи його «правиця до сонця») тощо.

Дочірня структура – «туристичний клуб» «Едельвейс» (не плутати з праворадикальною організацією «Едельвейс-Вінниця») містить на емблемі «чорне сонце».

Назви та емблеми інших дочірніх структур не містять символів ворожнечі, що може ввести в оману.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Графіті «Карпатська січ» у поєднанні із символом 88 (м. Ужгород)

Емблема «туристичного клубу» «Едельвейс» – дочірньої структури «Карпатської Січі»

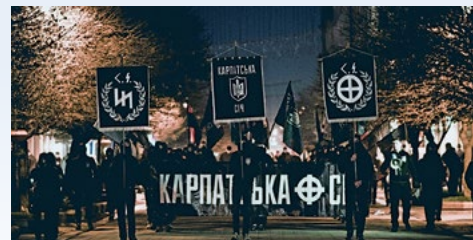
ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема «культурно-мистецького» проекту «Стилет і стилос» – дочірньої структури «Карпатської Січі»

Емблема «благодійного фонду» «Національний ренесанс» – дочірньої структури «Карпатської Січі»

Марш Слави Героїв «Карпатської Січі» Окрім емблеми самої «Карпатської Січі», наявні вольфсангель, кельтський хрест, «сонячне колесо», вольфсангель, руна «зіг»

КЕЛЬТСЬКИЙ ХРЕСТ

ІНШІ НАЗВИ. Розмовне – «кельтон».

ПОХОДЖЕННЯ. Давній кельтський символ. Яке має походження – християнське (символ хреста) або язичницьке (солярний символ, тобто символ сонця) – питання дискусійне.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Погребальний хрест на Британських островах, півночі Франції і Бельгії; використовується у неоязичництві та як один з варіантів – у християнстві. Часто зустрічається у регіонах, населення якого походить від давніх кельтів: Ірландія, Уельс, Шотландія, Бретань (історична область Франції), а також в інших регіонах через популярність кельтської культури без зв'язку із ультраправою ідеологією (в Україні реальної спадщини кельтів практично не має). До Другої світової війни використовувався деякими ультраправими організаціями, головним чином – у Франції.

Як правило, ультраправими використовується варіант кельтського хреста без орнаменту та з рівними по довжині перекладинами.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Після дискредитації свастики став у 1950-х років символом британських неонацистів, пізніше розповсюдився по всьому світу.

Є символом «білих європейців», означає зв'язок з «культурою давніх кельтів» на противагу іммігрантам.

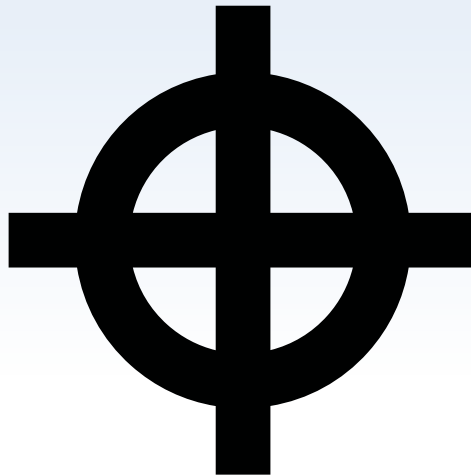
Найбільш популярний та найбільш загальний символ сучасного неонацизму (як свастика – для нацизму), широко використовується ультраправими у різних країнах як ідентифікатор нацистських, неонацистських та расистських поглядів, входить у емблеми низки неонацистських організацій, наприклад Штормфронту (міжнародний форум расистів та неонацистів).

Часто використовується замість літери О на графіті, банерах тощо. Через простоту зображення часто наноситься як графіті. Досить популярний як татування.

В Україні дуже розповсюджений, використовується для демонстрації неонацистських та расистських поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою. Активно використовується також членами різних ультраправих організацій. Поширений і серед футбольних уболівальників (ультрас) іноді без розуміння значення.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається через популярність символу, у т.ч. – як символу кельтської культури без зв'язку із праворадикальною ідеологією, тому важливий контекст використання та наявність інших символів ворожнечі.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Розповсюджене використання футбольними ультрас, тут – «Таврія» Сімферополь (фото з м. Харків)

Плакат українського відділу праворадикальної мережі «Зентропа» (м. Київ, м. Львів)

Кельтський хрест не як вимвол ворожнечі

Кельтський хрест з різними перекладинами

«Високий хрест» з орнаментом

Емблема Ірландської футбольної асоціації (Півн. Ірландія)

ПОХОДЖЕННЯ. Восьмипроменева свастика. Давньослов'янське походження, про яке говорять неонацисти та неоязичники, підтверджень немає (ймовірно, символ з'явився у 1920-х років, активно використовується з 1990-х років). Може бути ліво- або правобічною.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Застосовується у слов'янському неоязичництві (рідновір'я тощо) як солярний (сонячний) символ, часто – без прив'язки до ультраправої ідеології, хоча деякі неоязичницькі культури мають расистську ідеологію.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Використовується ультраправими у слов'янських країнах (головним чином у Росії та Україні) замість свастики. Входить до емблеми Російської Національної Єдності (російський праворадикальний рух).

Є символом «слов'янської спадщини» на противагу «неслов'янам».

В Україні розповсюджений, використовується для демонстрації ультраправих поглядів, часто – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Наноситься як графіті. Розповсюджений як татування.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається через популярність символу, тому важливий контекст використання та наявність інших символів ворожнечі.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема ДШРГ «Русіч» (незаконне військове формування, яке брало участь у подіях на сході України на боці т.зв. «ДНР»)

Логотип «патріотичного» табору, Сумська обл.

ПРАПОР КОНФЕДЕРАЦІЇ

ІНШІ ВАРІАНТИ. Використовується також військово-морський прапор Конфедерації. Іноді використовуються інші прапори Конфедеративних Штатів Америки (КША) та її структур, які відрізняються від поданих незначними деталями. Іноді використовується інший колір.

ПОХОДЖЕННЯ. Фактично – прапор армії Північної Вірджинії, який пізніше використовувався як прапор Армії КША – невизнаної держави, утвореної в результаті виходу зі складу США 13 рабовласницьких штатів, які прагнули зберегти рабовласництво.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. У США може сприйматись історичним прапором, особливо – на Півдні, а також символом «прав» південних штатів, сепаратистських настроїв тощо. Зараз у США вважається символом расизму.

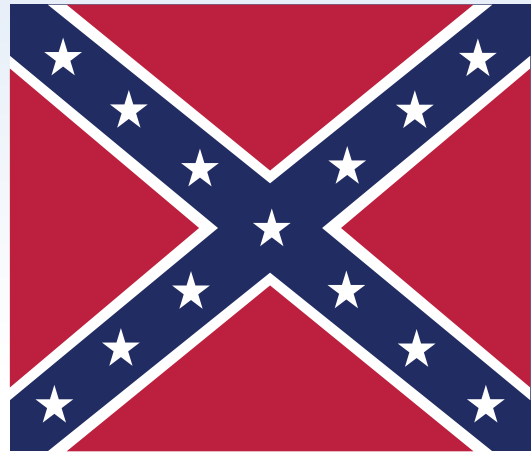
Прапор Конфедеративних Штатів Америки нерідко використовується не як символ ворожнечі, а для декору в стилі американського Півдня. Він також є популярним серед деяких байкерів; іноді – людей, які захоплюються американським Півднем.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Використовується расистами у різних країнах як ідентифікатор расистських поглядів і прихильності до ідей панування «білої раси». Є скоріше символом сегрегації, ніж насильства.

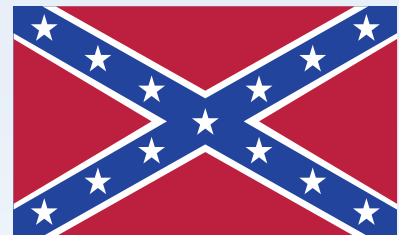
В Україні використовується для демонстрації расистських поглядів рідко. У багатьох випадках ті, хто його використовує, не знає про расистські конотації символу. Тому для ідентифікації як символу ворожнечі важливий контекст застосування. Пояснення його використання може бути іншим, ніж расизм.

Сплутати прапор з іншими символами практично неможливо.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Військово-морський прапор Конфедерації

Зі зміненим кольором (м. Львів)

ТОРГІВЕЛЬНА МАРКА «СВАСТОН»

ІНШІ НАЗВИ. Сва Стон, SvaStone, Sva Stone.

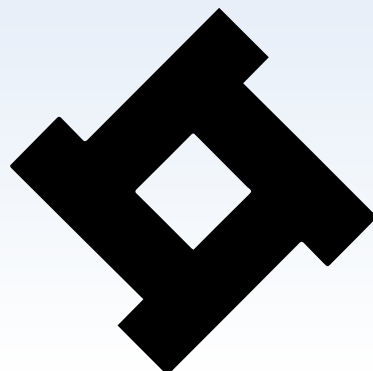
ПОХОДЖЕННЯ. Назва натякає на свастику. Логотип можна розглядати як стилізовану свастику.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Ніякого використання, окрім назви та логотипу торгівельної марки, орієнтованої на ультраправих споживачів, немає.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Серед асортименту значну частину займають вироби з символікою ворожнечі. Одяг марки «Свастон» часто носять члени ультраправих угруповань або окремі люди, які розділяють праворадикальну ідеологію.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання зустрічається – одяг носять, не знаючи про значення символіки, тому важлива наявність іншої символіки ворожнечі та обставини використання.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

SVASTONE
PERUN COMPANY

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Футболка «White boys» (існують аналогічні «White girls» та «White baby») – натяк на білу шкіру споживача

Футболка «SONNE MIT UNS» (з нім. – «Сонце із нами») з стилізованим «чорним сонцем», готичним шрифтом, логотипом «Свастон». У описі товару на офіційному сайті – посилання на Мігеля Серрано, засновника езотеричного гітлеризму

СИМВОЛІКА КУ-КЛУКС-КЛАНУ

ІНШИЙ ВАРІАНТ. Використовується аббревіатура ККК (Ку-клукс-клан), емблема може бути зображена на прапорі з червоною, білою та червоною вертикальними смугами.

ПОХОДЖЕННЯ. «ККК» є символом Ку-клукс-клану, серії трьох ультраправих расистських організацій, заснованих у США, які існували протягом різних періодів історії цієї країни. Сучасний Ку-клукс-клан виступає проти ЛГБТ+, мусульман, мігрантів та інших груп меншин. Ку-клукс-клан також відомий своєю причетністю до лінчування та злочинів на ґрунті ненависті.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. «ККК» використовується виключно як символіка ворожнечі.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Расисти в США використовують цю аббревіатуру як ідентифікатор расистських поглядів і дотримання ідеї верховенства білих, навіть серед тих, хто не пов'язаний спеціально з Ку-клукс-кланом. З цією ж метою символ використовується і за межами США.

В Україні люди, які не мають зв'язку з Ку-клукс-кланом, використовують його для демонстрації расистських поглядів, хоча і рідко.

Використовуються графічні символи та одяг, пов'язаний з цією групою, наприклад, мантії з білими капюшонами. Це часто поєднується із заявами та гаслами про перевагу білих (наприклад, гасло «100 відсотків білий»).

Символи та гасла «ККК» майже ніколи не використовуються помилково (тобто без розуміння їх значення). Іноді білі капюшони носять як расистський жарт або на костюмованих вечірках.

Сплутати «ККК» з іншими символами, які не є символами ворожнечі, майже неможливо.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема Ку-клукс-клану

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Абревіатура ККК. Також наявні свастика, кельтський хрест, вольфсангель та 14/88 (м. Миколаїв)

Балахон Ку-клукс-клану. Також наявна свастика (м. Київ)

СИМВОЛІКА ГО «НАЦІОНАЛЬНІ ДРУЖИНИ»

ПОХОДЖЕННЯ. Створена на основі тризуба спеціально як емблема конкретної організації.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Лише як емблема угруповання «Національні дружини» та партії «Національний корпус».

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Емблема не містить символіки ворожнечі, але використовується виключно праворадикальним угрупованням «Національні дружини» та праворадикальною партією «Національний корпус», тому сама емблема може вважатися символом ворожнечі.

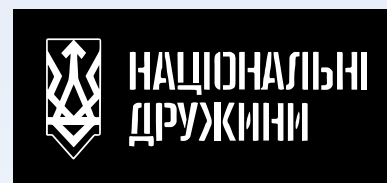
Тризуб є державним символом України, і тому символом ворожнечі можна вважати виключно наведені вище зображення.

Помилкове використання іноді зустрічається.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Логотип партії «Національний корпус»

СИМВОЛИ ПРЯМОЇ ЗАГРОЗИ

ІНШІ НАЗВИ. Назва умовна, власної назви такі символи не мають.

ПОХОДЖЕННЯ. Як правило, закреслені символи релігій, ідеологій та соціальних груп.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Ніякого використання, крім символів ворожнечі, не мають.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Використовуються ультраправими групами по всьому світові з метою залякування та загрози, а також презирства щодо різних людей і груп та певною мірою – для демонстрації своєї ксенофобії стосовно таких людей і груп.

В Україні широко розповсюджені, використовуються для загрози та залякування, а також презирства, іноді – без зв'язку із конкретною організацією або структурою, але частіше – членами груп та рухів, у т.ч. – неформальних.

Помилкове використання не зустрічається.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Загроза щодо «лівих», руху «скінхеди проти расових упереджень (SHARP)», євреїв та ЛГБТ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Загроза щодо «лівих», заперечення європейського вибору, загроза щодо ЛГБТ, євреїв, анархістів

СОНЯЧНЕ КОЛЕСО

ІНШІ НАЗВИ. Сонячне коло, сонячний хрест.

ПОХОДЖЕННЯ. Давній солярний (сонячний) символ, який зустрічається у багатьох народів у різних країнах.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Дуже часто використовується як прикраса, як символ сонця, як емблема або її складова, у розписах християнських церков тощо.

Нацисти вважали сонячне колесо «нордичним символом сонця», емблема норвезьких та датських нацистів.

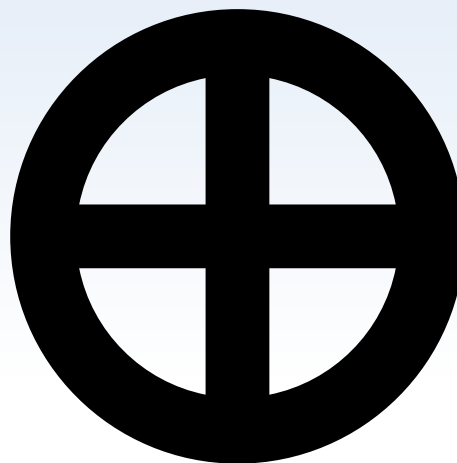
ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Використовується білими расистами по всьому світові (але головним чином у Скандинавії) як символ переваги «нордичної раси». Частіше за все використовується замість свастики. Також замінює літеру О на банерах, плакатах тощо.

В Україні символ використовується епізодично для демонстрації расистських поглядів, частіше за все – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Помилкове використання зустрічається через популярність символу та його простоту.

Дуже поширений символ (використовується, серед іншого, неоязичниками), тому для ідентифікації сонячного кола як символу ворожнечі важливий контекст використання та наявність інших символів ворожнечі.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

На марші Карпатської січі (м. Ужгород)

СИМВОЛІКА ГО «ТРАДИЦІЯ І ПОРЯДОК»

ПОХОДЖЕННЯ. Створена спеціально як емблема конкретної організації.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Лише як емблема угруповання «Традиція і порядок» (далі ТіП).

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Емблема не містить символіки ворожнечі, але використовується виключно праворадикальним угрупованням ТіП, тому сама емблема може вважатися символом ворожнечі.

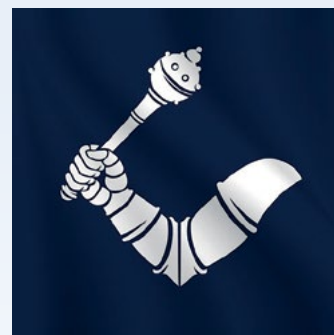
Самі по собі булава та рука зустрічаються на різних зображеннях, тому символом ворожнечі можна вважати саме у чіткій відповідності зображення наведеним вище.

Помилкове використання не зустрічається.

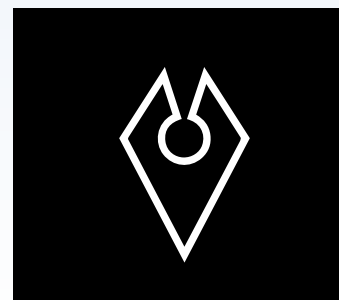
ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Інший варіант

Логотип журналу «Консерватор» (друкований орган «Традиції і порядку»)

ТРИНІЖОК

ІНШІ НАЗВИ. Трискеліон (з грец. – «триногий»), тріскеле.

ПОХОДЖЕННЯ. Давній символ, який зустрічається у багатьох народів у різних країнах, має різні варіанти зображення.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Дуже часто символ використовується як прикраса, як геральдичний символ (о. Сицилія, о. Мен тощо), як емблема різних організацій. У першій половині ХХ ст. був емблемою нацистів «кельтського походження» (головним чином, бельгійських) та емблемою 27-ї Добровольчої Гренадерської Дивізії СС «Лангемарк». Після Другої світової війни – використовувався в одному з варіантів, який нагадує трипроменеву свастику – емблема Африканерського руху опору (далі АРО) – південно-африканської ультраправої расистської організації, прихильної до апартеїду.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Вслід за АРО використовується білими расистами по всьому світові як символ переваги «білої раси». Частіше за все використовується замість свастики на прапорі, який нагадує прапор нацистської Німеччини. Є частиною емблеми «Blood & Honor», аббревіатура «В&Н» (укр. «Кров та честь», девіз та вітання Гітлерюгенду) – міжнародної неонацистської мережі.

В Україні використовується епізодично для демонстрації расистських поглядів, частіше за все – без зв'язку із конкретною організацією або структурою.

Помилкове використання зустрічається через популярність символу.

Дуже поширений символ, тому для ідентифікації триніжка як символу ворожнечі важливий контекст використання, наявність інших символів ворожнечі, особливо важлива повна відповідність зображення наведеному.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема Африканерського руху опору

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

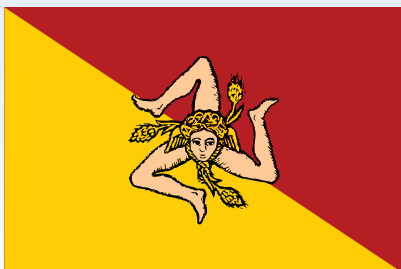

Логотип «Blood & Honor»

м. Київ

Триніжок не як вимвол ворожнечі (сучасні приклади)

Прапор Сицилії

Емблема футбольного клубу «Генгам» (Франція)

СИМВОЛІКА ГО «ФРАЙКОР»

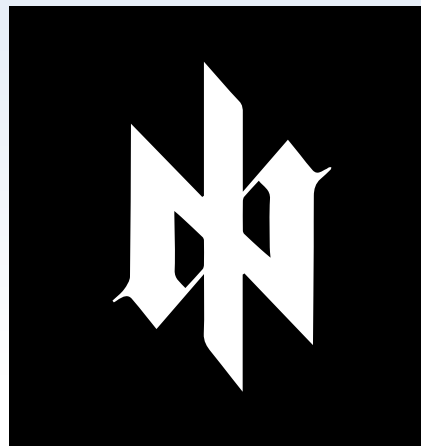
ПОХОДЖЕННЯ. Назва угруповання містить посилання на добровільні напіввійськові організації у Німеччині та Австрії XVIII – початку XX ст. Фрайкори початку XX ст. мали правоконсервативну, подекуди ультраправу, ідеологію і є певною мірою предтечею нацистських воєнізованих формувань – охоронних загонів (СС) та штурмових загонів (СА). Фрайкори брали участь у придушенні лівих рухів у Німеччині в 1910-20-х років.

Емблема угруповання – стилізована під вольфсангель літера Ф та напис псевдоготичним шрифтом.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Офіційна назва – громадська організація «Військово-патріотична організація «Фрайкор».

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Назва організації відсилає до антидемократичних правих парамілітарних угруповань першої половини XX ст., що є характерним для сучасних ультраправих. Емблема містить символ ворожнечі – вольфсангель та напис псевдоготичним шрифтом, який сам по собі не є символом ворожнечі, але у поєднанні із назвою та вольфсангелем також натякає на ультраправу ідеологію.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

СИМВОЛІКА ГО «С14»

ПОХОДЖЕННЯ. Назва праворадикального угруповання містить посилання на «14 слів» расиста Девіда Лейна. Можливо, число 14 також є кодом імені «Адольф Гітлер» (А та Г – 1 та 4 літери українського алфавіту). Можливо, назва є наслідуванням британської неонацистської терористичної організації «Combat 18» (також відома як «С18»), яка має відділення у ряді інших країн. Назва «С18» є кодом імені «Adolf Hitler» (А та Н – 1 та 8 літери латинського алфавіту, відповідно).

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Офіційна назва громадської організації – «СІЧ-С14». При цьому напис «СІЧ» прописними літерами візуально схожий з написом «С14»

Емблема С14 і емблеми дочірніх структур (Освітня асамблея, Національний центр правозахисту, Спілка ветеранів війни з Росією) виконані в єдиному стилі та мають спільний елемент – півкулю Землі внизу.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Емблема власне С14 містить символ ворожнечі.

Назва «Січ» в Україні досить розповсюджена (наприклад, «Банк Січ», охоронна компанія «Січ», корпорація «Мотор Січ» тощо), але не назва «С14».

Назви та емблеми дочірніх структур не містять символів ворожнечі, що може вводити громадськість в оману.

Детальніше інформацію про С14 можна знайти в досьє на групу, доступне [ТУТ](#)

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Емблема Освітньої асамблеї

Емблема Національного центру правозахисту

Емблема Спілки ветеранів війни з Росією

«GOOD NIGHT LEFT SIDE»

ІНШІ НАЗВИ. Зображення в колі можуть відрізнятися, але на них завжди відображається сцена насильства або якась загроза. «Ліві» символи, такі як комуністична зірка, іноді використовуються у зв'язку з жертвою на зображенні, зазвичай це людина, яка падає. «Праві» символи, такі як [кельтський хрест](#), іноді відображаються у зв'язку з агресором на зображенні. У другому варіанті малюнок буде прикрашено кельтськими хрестами або іншими символами ненависті. У деяких випадках гасло використовується без зображення, наприклад, у скороченому формулюванні «GNLS» або в некруглому вигляді (кругова форма є стандартом).

ПОХОДЖЕННЯ. Вислів «Good Night Left Side», ймовірно, вперше з'явився серед «правих» скінхедів – жорстокої молодіжної субкультури, що виникла у Великобританії у 1960-х роках. Починаючи з середини 70-х років, деякі скінхедеди були радикалізовані під впливом британських неофашистських організацій і стали нацистськими скінхедами або білими скінхедами, яких зневажливо прозвали «бони» або «бонхедеди». Праворадикальна версія субкультури скінхедів поширилася за межами Великобританії наприкінці 1970-х років. В Україні расистські компоненти субкультури скінхедів стали частиною праворадикальних субкультурних рухів, значну частину яких складають футбольні вболівальники «ультрас» або молодь, яка не є членами конкретних організацій чи рухів.

Українською фраза «Good Night Left Side» перекладається як: «Доброї ночі, ліва сторона» (або просто «Доброї ночі, ліві»).

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Ця фраза використовується лише як символ ворожнечі. Українською часто не перекладається, а транскрибується, щоб не втрачати риму: «Гуд найт лефт сайд».

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЄЧІ: Ця фраза широко використовується «правими» радикалами як символ агресії та як загроза, що демонструє готовність до насильства проти «лівих». Для «правих» радикалів до «лівих» належать ті, хто не поділяє їх ультраправу ідеологію (вони вважають навіть британських консерваторів частиною «лівих») та / або представників різних груп меншин, таких як, наприклад, інші етнічні групи, раси та ЛГБТ+ люди.

В Україні «Good Night Left Side» часто зображується на одязі, наклейках, плакатах та банерах без посилання на конкретну організацію.

Цей символ майже ніколи не використовується помилково або без розуміння його значення.

Емблеми та символи подібного стилю, які не є символами ненависті, використовують дружні гасла та не містять малюнків, що зображують насильство або загрозу насильства.

Щоб кинути виклик насильству «правих», деякі ліворадикальні групи створили власну версію символу: «Good Night, White Pride», яку можна використовувати як символ «лівого» насильства. Ця альтернативна версія майже не використовується в Україні.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Гасло з іншим зображенням. Присутні також кельтський хрест та мертва голова

* Примітка: маска Джейсона та ножі є символами агресії, але не ворожнечі в контексті дискримінації

NSDAP

ІНШІ ВАРИАНТИ. НСДАП, дуже рідко – НСРПН.

ПОХОДЖЕННЯ. Аббревіатура від нім. «*National-sozialistische Deutsche Arbeiterpartei*» (укр. – «Націонал-соціалістична робітничка партія Німеччини», аббревіатура НСРПН) – очолюваної А. Гітлером партії, правлячої в нацистській Німеччині, з 1945 року забороненої. Українською мовою у більшості випадків використовується транслітерація німецької аббревіатури.

ВАРИАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Ніякого використання, окрім символу ворожнечі, не має.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Широко використовується нацистами у різних країнах як ідентифікатор нацистських поглядів, прихильності ідеям націонал-соціалізму (нацизму), спадкоємності нацистській Німеччині та нацистам.

В Україні не дуже розповсюджений, застосовується для демонстрації нацистських поглядів без зв'язку з конкретною організацією або структурою.

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання не зустрічається, випадковий збіг літер неймовірний.

Однак, існує марка одягу «*Consdaple*», створена спеціально для неонацистів (не неонацисти можуть носити, не розуміючи значення назви). Назва включає аббревіатуру *NSDAP*, яку неонацисти демонструють, закривши шарфом або курткою літери «*Co*» та «*le*». В Україні одяг марки «*Consdaple*» зустрічається рідко.

Назва марки одягу «*Lonsdale*» містить частину аббревіатури: *NSDA* (чим приваблює неонацистів), але ця марка не орієнтована на неонацистів і користується популярністю у широких колах.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Логотип марки одягу «*Consdaple*» (наявний також орел, схожий на нацистського)

Використання логотипу «*Consdaple*» для демонстрації аббревіатури *NSDAP*

СХОЖИЙ СИМВОЛ, ЯКИЙ НЕ Є СИМВОЛОМ ВОРОЖНЕЧІ

Логотип торговельної марки «*Lonsdale*»

СИМВОЛІКА ОБ'ЄДНАННЯ УЛЬТРАС ФК «ДИНАМО» КИЇВ «WHITE BOYS CLUB»

НАЗВА. «White Boys Club».(аббревіатура – WBC) Дослівний переклад з англ.мови «Клуб білих хлопців», але слова, як правило, не перекладаються, а транскрибуються: «Вайт бойс клуб». Ймовірніше за все, містить натяк на колір шкіри і є показником расистської ідеології. Кольори ФК «Динамо» – білий та блакитний, але блакитний у назві об'єднання не вказаний.

Ультрас – організовані групи вболівальників, які активно і постійно підтримують свою команду на стадіонах та поза ними. Не всі об'єднання ультрас є праворадикальними або взагалі мають якусь політичну ідеологію.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Емблема містить зображення князя Святослава, ймовірніше за все, через те, що він знищив Хазарський каганат (верхівка Хазарського каганату була юдеями за віросповіданням, тому антисемітськи налаштовані ультраправі в Україні та інших країнах на території колишнього СРСР вважають його своїм героєм). Фензин (аматорське періодичне видання) WBC називається «Святослав».

Часто використовується т.зв. «щит», який містить посилання на емблеми багатьох дивізії СС.

WBC та угруповання, які в нього входять, часто використовують символіку ворожнечі у графіті і на стікерах (кельтський хрест, код 88 тощо), сувенірах (також нацистський орел, руни, такі як руна життя та смерті тощо), одязі та на стадіонах під час матчів (банери й расистські перфоманси). Фанатський шарф (т.зв. «роза») – головний атрибут ультрас, часто містить символи ворожнечі: кельтський хрест, напис «No tolerance» (в перекладі з англ. – «Ні толерантності») тощо.

Магазин об'єднання продає багато виробів із символікою ворожнечі, включаючи одяг марки «Свастон».

Помилкове (тобто без розуміння значення) використання логотипу WBC та «щита» зустрічається часто серед вболівальників, які не розділяють право радикальних поглядів.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Шеврон «щит» (порівн., наприклад, з емлемою дивізії СС «Мертва голова»)

Футболка ультрас (угруповання Viva Kyiv, яке входить у WBC) з мертвою головою

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Графіті з кельтським хрестом (м. Київ)

Фанатські шарфи («рози») з кельтським хрестом та слоганом «No tolerance»

WHITE POWER

ІНШІ НАЗВИ. «White Pride».

ІНШІ ВАРІАНТИ. Гасла «*White Pride World Wide*» («Біла гордість по всьому світу») та «*Supreme White Power*» («Верховна влада білих або Верховна біла влада») також використовуються, хоча останнє вкрай рідко в Україні.

ПОХОДЖЕННЯ. Це гасла, які використовували білі супремасисти (визначені як расистські прихильники білого расового панування) у США.

«White Power» та «White Pride» – це також назви головним чином американського расистського руху, який виник у середині 1960-х років, щоб протистояти руху «Black Power» та пов'язаній з ним субкультурі.

«White Power» значною мірою запозичене у британських «правих» скінхедів, молодіжної субкультури, яка виникла у Великобританії в 1960-х роках. Починаючи з середини 70-х років, деякі скінхедеди були радикалізовані під впливом британських неофашистських організацій і стали нацистськими скінхедами або білими скінхедами, яких зневажливо прозвали «бонами» або «бонхедами». Праворадикальна версія культури скінхедів поширилася за межами Великобританії наприкінці 1970-х. В Україні расистський компонент субкультури скінхедів став частиною праворадикальних субкультурних рухів, значну частину яких складають футбольні вболівальники «ультрас» або молодь, яка не є членами конкретних організацій чи рухів.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Гасло «White Power» використовується лише як символ ворожнечі. Українською мовою переважно не перекладається, а транскрибується, зберігаючи риму: «Вайт пауер», «Вайт прайд», «Вайт прайд ворлдвайд».

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Расисти в різних країнах широко використовують цей термін, щоб продемонструвати своє ототожнення з расистськими поглядами, прихильність до ідеї расового верховенства білих та протидію так званій «Чорній расі». У Європі це також знак протидії іммігрантам. В Україні цей символ досить часто використовується для демонстрації расистських поглядів, часто без зв'язку з конкретною організацією. Зокрема, він часто спрямований проти вихідців з Кавказу. Завдяки своїй простоті, термін «White Power» іноді використовується в графіті або зображується на одязі.

Його часто поєднують з іншими символами ворожнечі, зокрема з [кельтським хрестом](#) та кулаком «білої сили».

Молодь іноді вживає цей вислів помилково, не розуміючи значення.

У сукупності латинські літери «W» і «P» можуть ати різне значення у деяких випадках, наприклад, коли позначають ініціали, тоді як «WPWW» використовується лише як символ ворожнечі.

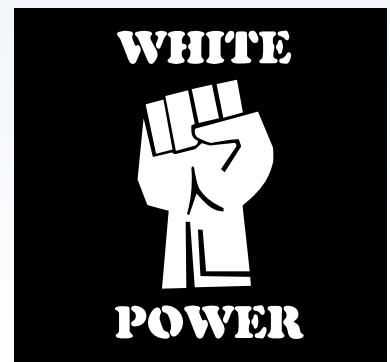
ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

Гасло у поєднанні з кельтським хрестом

У поєднанні з «кулаком білої влади»

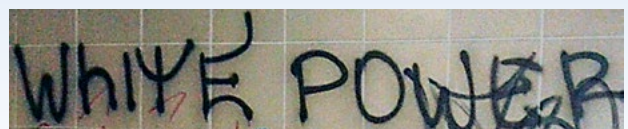
ДОДАТКОВІ ЗОБРАЖЕННЯ

м. Миколаїв

У поєднанні з числом 88 та мовою ворожнечі (стікер ультрас ФК «Металіст» Харків)

м. Київ

ТОРГІВЕЛЬНА МАРКА «ВАЙТ РЕКС»

ІНШІ НАЗВИ. White Rex (укр. – «Білий цар»), як правило, українською мовою не перекладається, а транскрибується.

ПОХОДЖЕННЯ. Російська торгівельна марка одягу (юридична особа-власник зареєстрована у Швейцарії). Назва натякає на білий колір шкіри та перевагу білих. Частиною логотипу є колорват. Офіційна дата заснування бренду – 14 серпня 2008 року, 14.8.8. – містить посилання на код 14/88.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ. Ніякого використання, окрім назви та логотипу торгівельної марки, орієнтованої на ультраправих споживачів, немає.

ВИКОРИСТАННЯ В ЯКОСТІ СИМВОЛУ ВОРОЖНЕЧІ. Серед асортименту значну частину займають вироби з символікою ворожнечі. Одяг марки «White Rex» часто носять члени ультраправих угруповань або окремі люди, які розділяють праворадикальну ідеологію.

Помилкове використання зустрічається – одяг носять, не знаючи про значення символіки. Назва «White Rex» також може використовуватись не лише як торговельна марка та не відображати ультраправі погляди, тому важлива наявність іншої символіки ворожнечі й обставини використання.

В Україні власне одяг «White Rex» зустрічається рідко, але під егідою бренду в Україні проводились турніри зі змішаних єдиноборств.

ОСНОВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

